

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

121
Anul 14
ianuarie 2020

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

„Atât de fragedă”

Semnează în acest număr

Mihai Eminescu/ Poeme ...3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului (39)...4
Dragoș Niculescu/ Impasurile fenomenologice...6
George Petrovai/ Stephen Crane...8
Costinel Lungu/ Poeme...9
Anton Găgiu/ La răsărit e apusul...10
Mircea Radu Iacoban/ Dorel Schor, cronică...12
Paulo Coelho/ Așa e viața... 13
Vasile Filip/ Viata în culori naturale...14
Marin Moscu/ Poeme...15
Elena Buică/ Întoarcerea la obârșii...16
Mihai Batog Bujeniță/ Aforismul ca sageată...17
Melania Rusu Caragioiu/ Întâmplări...18
Costinel Petrache/ România azi...19
Ithaca/ Colaj liric...20
Ion Teodor Palade/ Caet de ;colar...21
Cexarina Adamescu/ Oamenii în duhul eternității...22
Anton Găgiu/ În memoriam George Mihailca...24
Gabriela Căluțiu Sonnenberg/ Devreme despre vreme...25
Dorel Schor/ Pictorul și colecționarul...26
Mariana Gurza/ Litanie pentru flacăra libertății...27
Gențiana Groza/ Winter,tanka, poems...28
George Roca/ Sinoptica unei cărți tridimensionale...29
Raul Anchel/ Alegorie...31
Ioan-Aurel Pop/ Mică lecție de istorie...32
Ioan Popoiu/ Poeme...34
Virginia Mateiaș/ Interviu din Qubec...35
Sebastian Drăgan/ Cine-s eu...36
Daniel Ioniță/ De ce cu Nicu Alifantis...37
Ion Iancu Vale/ Versul , dragostea și moartea...39

INFO CLIMATE

Coperta 1
„Atât de fragedă”,
pictură în ulei pe pânză inspirată
din poezia lui Mihai Eminescu

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 -
PENTRU DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSDCRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.
Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel,
Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova,
Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca
Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Emil Stănescu, Florea
Turiac, Gabriel Mihalache, George Piteș, Vasile Didoacă Dojana,
Grigore Grigore, Ion Teodor Palade, Romulus Gandy Georgescu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LANOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X
Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni
Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu

Mihai Eminescu

La steaua

*La steaua care-a răsărit
E-o cale-atât de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.*

*Poate de mult s-a stins în drum
În depărtări albastre,
Iar raza ei abia acum
Luci vederii noastre,*

*Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie:
Era pe când nu s-a zărit,
Azi o vedem, și nu e.*

*Tot astfel când al nostru dor
Pieri în noapte-adâncă,
Lumina stinsului amor
Ne urmărește încă.*

Mai am un singur dor

*Mai am un singur dor
În liniștea serii
Să mă lăsați să mor
La marginea mării;
Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Pe-ntinsele ape
Să am un cer senin.
Nu-mi trebuie flamuri,
Nu voi sicriu bogat,
Ci-mi împlețiți un pat
Din tinere ramuri.*

*Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet,
Doar toamna glas să dea
Frunzișului veșted.
Pe când cu zgomot cad
Isvoarele-ntr-una,
Alunece luna
Prin vârfuri lungi de brad.
Pătrunză talanga
Al serii rece vânt,
Deasupra-mi teiul sfânt,*

Să-și scuture creanga.

*Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte.
Luceferi, ce răsar
Din umbră de cetini,
Fiindu-mi prietini,
O să-mi zâmbească iar.
Va geme de patemi
Al mării aspru cânt...
Ci eu voi fi pământ
În singurătate-mi.*

Ai noștrii tineri

*Ai noștri tineri la Paris învață
La gât cravatei cum se leagă nodul,
Ș-apoi ni vin de fericesc norodul
Cu chipul lor isteț de oaie creață.*

*La ei își cască ochii săi nerodul,
Că-i vede-n birje răsucind mustață,
Ducând în dinți țigara lungăreață...
Ei toată ziua bat de-a lungul Podul.*

*Vorbesc pe nas, ca saltimbanci se
strâmbă:
Stâlpi de bordel, de crâșme, cafenele
Și viața lor nu și-o muncesc - și-o
plimbă.*

*Ș-aceste mărfuri fade, ușurele,
Ce au uitat pân'și a noastră limbă,
Pretind a fi pe cerul țării: stele.*

Criticilor mei

*Multe flori sunt, dar puține
Rod în lume o să poarte,
Toate bat la poarta vieții,
Dar se scutur multe moarte.*

*E ușor a scrie versuri,
Când nimic nu ai a spune,
Înșirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune.*

*Dar când inima-ți frământă
Doruri vii și patimi multe,
Ș-a lor glasuri a ta minte
Stă pe toate să le-asculte,*

*Ca și flori în poarta vieții,
Bat la porțile gândirii,
Toate cer intrare-n lume,
Cer veșmintele vorbirii.*

*Pentru-a tale proprii patimi,
Pentru propria-ți viață,
Unde ai judecătorii,
Nendurații ochi de gheață?*

*Ah! atunci ți se pare
Că pe cap îți cade cerul
Unde vei găsi cuvântul
Ce exprimă adevărul?*

*Critici voi, cu flori deșerte,
Care roade n-ați adus -
E ușor a scrie versuri,
Când nimic nu ai de spus.*

O rămâi

*„O, rămâi, rămâi la mine -
Te iubesc atât de mult!
Ale tale doruri toate
Numai eu știu să le-ascult;*

*În al umbrei întuneric
Te asemăn unui prinț,
Ce se uit-adânc în ape
Cu ochi negri și cuminți;*

*Și prin vuietul de valuri,
Prin mișcarea naltei ierbi,
Eu te fac s-auzi în taină
Mersul cârdului de cerbi;*

*Eu te văd răpit de farmec
Cum îngâni cu glas domol,
În a apei strălucire
Întinzând piciorul gol.*

*Și privind în luna plină
La văpaia de pe lacuri,
Anii tăi se par ca clipe,
Clipe dulci se par ca veacuri."*

*Astfel zise lin pădurea,
Bolți asupră-mi clătinând -
Șuieram l-a ei chemare
Ș-am ieșit în câmp răsând.*

*Astăzi chiar de m-aș întoarce
A-nțelege n-o mai pot...
Unde ești, copilărie,
Cu pădurea ta cu tot?*

În căutarea adevărului (39). Neputință și/sau necunoaștere în schimbarea lumii?

„Nimeni nu știe ce ne va rezerva viitorul, ce puteri spirituale vor conduce lumea, dar va trebui să începem prin a crede în ceva și a vrea ceva.” Verner Heisemberg

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

Singurul lucru constant în Univers este schimbarea. Paradigma Universului este că se schimbă cu sau fără aportul nostru al oamenilor. Universul nu are restricții. Noi oamenii gândim restricții în Univers din cauza așteptărilor noastre. Fiecare om de pe Pământ reprezintă la rândul lui un mic univers și cum noi depășim cifra de 6 miliarde, rezultă că suntem tot atâtea mici universuri pe planeta Pământ. Este foarte greu să avem aceleași preferințe și pretenții de la Marele Univers, astfel încât nu reușim să ne armonizăm dorințele. La fiecare dintre noi apar mii de gânduri zilnice legate de preocupările noastre pentru a trece cu bine prin această lume pământească. După Friedrich Schiller, „Universul este un gând a lui Dumnezeu care este transmis omului printr-o legătură directă cu el. Semnificația și scopul întregii cunoașteri a acestui gând este

contopirea sau unirea micului om cu Marele Om, a sufletului omenesc cu Sufletul Divin”. Iar „Noi oamenii trebuie să ne armonizăm cu puterea Universului, să-l ascultăm și să ne mulțumim cu faptul de a nu fi cineva în mod deosebit, de a nu ieși în evidență, ceea ce pentru ego înseamnă slăbiciune. Acest lucru înseamnă putere adevărată” (Eckhart Tolle). Fiecare dintre noi vrem să schimbăm Universul după dorințele și plăcerile noastre fără a ține seama de dorințele celorlalți. Cea mai periculoasă dintre dorințe este dorința de putere, de a stăpâni peste tot Universul și peste toate ființele și lucrurile din care este creat. Pentru a atinge acest scop omul a inventat o multitudine de metode printre care și înființarea unui corp de armată, formată din oameni specializați în a ucide semeni de-ai lor. Fiecare faraon, rege, împărat sau dictator a folosit armatele nu numai pentru a proteja comunitatea umană, ci mai ales pentru a cucerii alte popoare și teritorii pe care să le exploateze, mai ales în scopuri personale unui grup mic de privilegiați. La început armatele erau dotate cu arme simple și acționau pe spații limitate. Apoi, odată cu evoluția omenirii, au apărut arme din ce în ce mai sofisticate și aria războaielor s-a

extins pe întreaga planetă. Am crezut că începând cu secolul al XXI-lea omenirea va deveni mai înțeleaptă și va trece la o nouă etapă, a conștiinței și va opri cursa înarmărilor. Nu a fost așa, a crescut numărul armelor de distrugere. Costurile pentru armate și dotarea acestora depășește costurile cu hrana și întreținerea oamenilor. Unii conducători, în special ai marilor state, au ambiții expansioniste pentru acapararea resurselor planetei și cucerirea spațiului cosmic. Merg până acolo încât doresc cucerirea altor planete și a altor civilizații. Uneori consider că există viață inteligentă în Univers, diferită de a noastră, care nu încearcă să ne contacteze sau să ne influențeze. Același lucru trebuie să-l facem și noi pământeni, să respectăm alte forme de civilizații existente, nu să invadăm și să populăm alte planete. A fi stăpân pe propria noastră putere ne cere să fim vulnerabili, să ne ascultăm vocea interioară și să ne asumăm riscurile care ne scot în afara siguranței oferite de lucrurile pe care le cunoaștem deja. Ce suntem noi dacă ne privim prin prisma universului? J.P.Sartre în „Ființa și neantul. Eseu de ontologie fenomenologică” afirmă în sintagma că „suntem ceea ce nu suntem și nu suntem ceea ce suntem”. Astfel, ne

trimite la modul de a fi ca neant și sursă a neantului ce se manifestă în timp. Și cum toți am venit din neant, mă simt neputincios pe această planetă pe care am fost adus la viață și pe care am învățat câte ceva. Poate am fost condus pe un drum greșit, poate am fost educat și creștinat greșit, poate am pretenții prea mari de la semenii mei, însă un lucru este cert, că trebuie să schimbăm ceva din comportamentul nostru pentru a da o șansă de supraviețuire civilizației umane, care merge pe un drum greșit. Cu toate că observi dezastrele din mediul înconjurător, nu poți schimba nimic din evoluția negativă fără a lua măsuri de urgență. Cum adică să renunțăm la focurile de artificii de anul nou și nu numai? Se cheltuiesc miliarde de dolari pe planetă cu această distracție inutilă a omului, care aduce prin poluarea pe care o face numai dezastre. Cum adică să folosești mijloace de transport în comun când ai la dispoziție miliarde de mașini care poluează? Cum adică să renunți la plăcerile unor jocuri anormale în pustiu care consumă imens și nu folosesc la nimic? Cum adică să nu faci pârtie de schi în deșertul arabic la peste 50 grade Celsius? Cum adică să nu iluminezi ca ziua marile artere ale capitalelor de sărbători, care consumă cantități imense de energie? Pentru omul modern nu contează distrugerea planetei ci momentul plăcerii. Nu contează că civilizația va dispărea după el, ci că el a consumat totul. S-au inventat valori false, mult amplificate de popularizarea pe siturile de facebook și instagram, umflate de infinita prostie a omului modern. Pregătirea și conștiința omului scade cu trecerea timpului și așa cum a devenit un consumator de bunuri

va deveni un analfabet universal. Principala preocupare a omului modern este butonarea unor echipamente care îl va controla total până la dispariție. Gândirea liberă va dispărea în totalitate, iar manipularea creierului uman va fi totală. Vom deveni simple „legume”. O altă componentă a omului contemporan este circulația exagerată, promovată printr-un turism agresiv, o deplasare inutilă a miliarde de oameni dintr-un loc în altul. Odată cu aceasta au apărut plăcerea, desfrâul și consumismul exagerat. Planeta Pământ a devenit ca un stup de viespi dezorganizat, în care locatarii se comportă haotic. Einstein spunea că **„lumea este un loc periculos pentru a trăi, nu din cauza oamenilor care sunt răi, ci pentru că oamenii nu fac nimic în privința asta.”** Dar ce putem face? Putem noi, prin simple gesturi de omenie, să schimbăm toată lumea asta nebună în care trăim? Dacă crezi că Dumnezeu a creat lumea numai pentru tine, ești un naiv, ești doar un grăunte de nisip în oceanul numit Univers. În orice clipă te poate spăla apa, te poate lua vântul sau te poți strivi sub propria greutate, nu ești deloc special pentru Univers, dar poți deveni dacă începi să te schimbi pe tine. În altă ordine de idei, dorința de a schimba lumea ascunde și o nevoie de măreție, apreciere și de a face **„realizări milenare”**, nevoi venite dintr-un super ego, un ego care vrea să schimbe lumea **„după chipul și asemănarea lui”**. Aldous Huxley ne amintește că **„Există cel puțin un colț al acestui univers pe care-l poți, cu siguranță, face mai bun. Acel colț ești tu”**. Cu toate acestea, **„probabil că nu vei fi omul care va reuși să schimbe**

lumea. Cu siguranță, însă voi inspira mintea care va face acest lucru”, după cum spunea Tupac Shakur. Odata mintea omenească își va spune cuvântul și va descifra holografia universului. Puterea omenească este limitată și nu poate influența evoluția Universului. Noi oamenii, în orgoliul nostru, suntem ispitiți să ne credem zeii acestei planete și nu numai. Considerăm că ne revine toată creația, pe care o putem supune și exploata după buna noastră plăcere. Nimic nu ne stă în cale, folosim știința ca un instrument de acaparare, nu ca o cunoaștere și apropiere de Creator. Odată cu progresele științifice apar ispite din ce în ce mai multe și mai greu de rezistat la ele. Datorită mijloacelor moderne de informare în masă, ispitele se propagă mult mai repede de la om la om și cuprinde o societate din ce în ce mai largă. Manipularea planetară este în plină ascensiune și controlată de cei superbogați. Puțini sunt oamenii care au discernământ și știu să reziste ispitei răspândite prin mijloace multimedia de oameni corupți, iar majoritatea sunt dependenți de aceștia. **Dumnezeu nu va îngădui să fim ispitiți peste puterile noastre și împreună cu ispita a pregătit și mijlocul de a ieși din ea, ca să o putem răbda.** (Cor.10:13). Când vom afla acest lucru? Nu știm. Dar știm sigur că Adevărul ne va elibera.

Va urma

COMPLETĂRI LA „IMPASURILE FENOMENOLOGICE ȘI CONDIȚIA TRANSCENDENTALĂ”

Dragoș NICULESCU

1. Analiza semnificației în cadrul cercetărilor logice husserliene.

Cel de-al doilea volum al *Cercetărilor logice* se deschide cu o analiză a semnificației. Fiind de acord că actul de semnificare reprezintă partea cea mai importantă a intenționalității, că la rădăcina fenomenologică a logicii stă un sens durabil, unic al tuturor actelor de semnificare care vor să spună același lucru, ni se pare pripită formularea lui Ricoeur referitoare la această dialectică originară a sensului, pe care Husserl o abandonează, după ce o sesizează ca direcție la începutul operei sale: oare să existe atât de incipient, chiar în percepție, deci în percepția nedevenită încă reflecție, “o anticipare a unității de sens care face posibilă determinarea fluxului aparițiilor lucrului”? Îndeobște, prin percepție se înțelege colectarea empirică de date referitoare la fenomenul pe care-l experimentăm, cu care ne confruntăm, colectare care se realizează prin simțuri, dar și prin mentalul conștient. Totuși eul psihic și spiritual nu este încă în măsură, în această primă fază a contactului fenomenologic, să prelucreză aceste date pentru a anticipa un sens bine determinat, care să fie condus prin intuiție înspre programarea aparițiilor și declanșarea analizelor de ansamblu ale fenomenului. Sensul începe să fie intuit abia atunci când percepția a oferit suficiente informații pentru ca aceasta să fie posibilă, urmînd ca din acel punct percepția să continue a oferi doar unele date suplimentare, care să finiseze sensul intențional deja constituit și integrat de acum actului reflexiv și constructiv. Legat de aceasta, ne îndoiim de primatul percepției în rîndul actelor intenționale, prin care Husserl se eliberează de

propriul său logicism, adică de obiectivitatea logică a prezenței obiectului în conștiință și se îndepărtează de filozofiile criticiste ale judecății. Ideea de “primat al percepției în rîndul actelor intenționale” este ambiguă prin însăși formularea și, de aici, construcția ei. Ce să se înțeleagă din această formulare? Că percepția reprezintă prima și fundamentală intenționalitate sau că percepția ocupă în mod absolut treapta actelor preintenționale, creatoare de acte intenționale? În acest sens ordinea intrării în rol a acestora a fost sugerată anterior, unde lucrurile sînt echivoc descrise.

2. Despre conștiința fenomenologică a timpului.

În Husserl și sensul istoriei, Ricoeur pare să nu mai iasă din dilema timpului, ce e drept, subiect extrem de delicat și riscant de atins. Chiar dacă pare bine orientat în detaliu – “Dar dacă, la rigoare, putem înțelege faptul că pluralul conștiințelor și singularul istoriei pot deveni corelative prin mijlocirea unei sarcini comune, a doua dificultate pare mai greu de depășit: “în” care conștiință este stabilită pluralitatea conștiințelor? Pluralitatea care caracterizează eventual un sens unificator, o sarcină istorică, nu poate fi survolată, astfel încît eu, tu, noi și ceilalți să apărem interșanjabili într-o totalitate; ar însemna să facem din această totalitate un absolut care ar detrona ego-ul” –, afirmînd că “timpul ego-ului nu este unica istorie a oamenilor, ci timpul fiecărui ego, și nici pluralitatea ego-urilor nu este istoria”, el ajunge totuși, fără să-și dea seama, la contradicție, căci negînd unicitatea particulară a trăirii timpului istoric global de către un singur ego, adică a nereprezentării adecvate a timpului istoric global prin timpul propriu individual al unui singur ego, afirmînd apoi, vrînd de fapt apoi să afirme prin “timpul fiecărui ego” posibilitatea constituirii timpului istoric global prin însumarea timpurilor subiective diversificate, ceea ce nu poate fi din nou interpretat decît prin pluralitatea timpurilor subiective, el vine, prin ultimul segment al lanțului hermeneutic-deductiv – “și nici pluralitatea ego-urilor nu este istoria” –, să nege pluralitatea anterior, indirect afirmată. În schimb, Ricoeur evidențiază foarte precis legătura dintre ideea de atemporalitate a sensului obiectiv, deci și a sensului istoric – idee dificilă, care nu poate fi abordată, nu poate fi surprinsă printr-o geneză de natură empirică a aproximărilor subiective ale acestui sens – și operația husserliană de “reducție eidetică”, care pune între paranteze cazul individual și nu reține decît sensul și semnificația conceptuală care îl exprimă și care devine prin ea însăși o reducere a istoriei. Adăugăm noi, o istorie care își pulverizează, care se purifică de orice dată obiectivă și care nu păstrează decît un sens abstract și izolat. Formal, lucrurile sînt corect articulate de Ricoeur, dar intrînd mai în adîncul

problemei, în condițiile în care reducția eidetică suferă din partea noastră critici similare celor aduse reducției fenomenologice, așa cum dificil este a susține o “atemporalitate a sensului obiectiv”, la fel de dificil este a susține existența unei “reducții” a istoriei, care este un fenomen amplu și esențialmente obiectiv, la un sens în sine, abstract, izolat și neobiectiv, care și-a uitat originarul și geneza, fondat pe baza unei “abstracții eidetice” (mult mai corect spus) de aceeași factură, în care ideea, omolog sensului, este abstrasă din individualul subiectiv, opus al colectivului obiectiv istoric. Aceasta chiar dacă plasarea individualului subiectiv la baza colectivului obiectiv istoric este corectă.

Din nou Ricoeur nu se vede dispus la o critică în forță, la soluționări tranșante, inhibat poate de proeminența personalității și operei lui Husserl. Îndrăznim să o facem noi. Dificultățile radicale pe care le ridică constituirea primordială a conștiinței fenomenologice a timpului, căreia Husserl i-a dat o primă formulare încă din 1905, în *Zeitbewusstsein* (“Despre fenomenologia conștiinței interne a timpului”) nu pot anula recunoașterea, prin susținerea categoriei “timpului transcendent”, a naturii de fapt transcendente a timpului și a diferenței sale de istoria transcendentă, în calitatea ei de corelat al unei conștiințe care o elaborează pornind de la înțelegerea urmelor și a documentelor. În cadrul acestei problematice, Husserl operează, înainte de toate, o nouă “reducție”: este vorba de reducția timpului cosmic la timpul fenomenologic, “care este forma unificatoare a tuturor trăirilor”, “absolutul în care natura, oamenii, culturile, istoria se constituie ca obiecte”. La acest capitol legat de istorie, în particular, de istoria filozofiei, apropierea lui Husserl de Jaspers este evidentă: conflictul pe care îl degajă înțelegerea istoriei filozofiei ca sarcină infinită și reducția sa naturalistă, sau, cum se spune în *Krisis*, între transcendentalism și obiectivism, în circumstanța în care, pentru Husserl, iluzia este pozitivismul și nu metafizica, rezonază cu disproporția lui Jaspers dintre căutarea ființei absolute și caracterul limitat al existenței noastre, pericolul limitării noastre fiind aici cunoașterea obiectivă. Să subliniem un aspect central al problematicei timpului: există, sincron, atât timpul particular al fiecărei individualități (“monadă”, cum o numește Husserl pe filieră leibniziană), după cum există o lume particulară pe care o trăiește, o experimentează fiecare dintre noi, cât și un timp comun pentru toți, timpul obiectiv unic, mundan, purtător al unui caracter unitar, și o lume obiectivă unică, a tuturor, nediferențiată și egală în evoluția ei fenomenală deschisă. Cu privire la existența categoriei “timpului prezentat al celuilalt”, pe care Ricoeur pare să o înțeleagă și să o accepte – “tocmai conștiința internă a monadei primordiale stă la originea 1.

timpului prezentat al celuilalt și 2. timpului obiectiv comun, sau timpului lumii” –, ne declarăm același scepticism ca și cel exprimat cu privire la existența categoriei “prezentării”.

3. Obiectivismul științific și tensiunea internă a sensului de la Descartes și Hume la Husserl.

Dacă Descartes este fondatorul motivului transcendent, singurul capabil să distrugă naivitatea dogmatică a naturalismului, și merge până la capătul “suspendării universale” a existenței prin descoperirea “solului apodictic” *Ego cogito cogitata*, în *Krisis*, interpretarea lui Kant este legată de cea a lui Hume, sensul ascuns al lui Hume fiind mai profund decât cel al lui Kant. Și aici nu este vorba de Hume cel care înseamnă “falimentarea filozofiei și a științelor”, ci de acela care ascunde în scepticismul său adevăratul principiu filozofic de slăbire a obiectivismului, acela de a face posibilă radicalizarea reducției carteziene; însă atunci când Descartes schimbă sensul reducției în favoarea justificării obiectivismului, scepticismul lui Hume descoperă întreaga cunoaștere – preștiințifică și științifică – a lumii ca pe o uriașă enigmă. Ricoeur este de părere că “Era nevoie de o teorie a cunoașterii absurdă pentru a descoperi că însăși cunoașterea este o enigmă”. În contextul relației dintre cogito-ul cartezian, problema lui Hume, criticismul kantian și pseudo-evidențele lui Galilei, care, “descoperind lumea ca natură matematică aplicată, o eludează ca act al conștiinței”, Ricoeur sintetizează exemplar întreaga problematică transcendentă, care “gravitează în jurul raportului acestui eu, al eu-lui meu, al ego-ului, cu ceea ce are un loc bine stabilit și de la sine înțeles, adică sufletul meu;

În continuare, ea se mai referă la relația acestui eu și a propriei vieți a conștiinței cu lumea de care sînt conștient și a cărei existență adevărată o recunosc în rezultatele conștiinței mele”. Se mai poate cineva îndoi de faptul că dezvoltarea sensului, creșterea tensiunii lui interne străbate etapele istoriei filozofiei, reprezentată de nașterea filozofiei în Grecia, căderea acestei descoperiri în tradiție, coruperea ideii de filozofie prin obiectivism, deșeptarea lui Descartes, scepticismul lui Hume, nașterea fenomenologiei husserliene, în climatul unei responsabilități stringente a omului cugetător, care poate determina înaintarea, stagnarea sau distrugerea Ideii? Credem că nu, iar, la rîndul lui, Husserl crede că reușește acolo unde Descartes și Hume au eșuat, prin idealismului său intențional, care are capacitatea de a constitui orice altă existență în eu, constituire care este o depășire, o irupție.

Continuare în numărul viitor

Stephen Crane - veriga de aur a literaturii americane

George PETROVAI

America în întregime este produsul de vârf al europenilor. Și cum Europa de ieri și de azi este cea mai strălucită creație a creștinismului, concluzia se impune de la sine. Dacă facem abstracție de istoria insuficient cunoscută și ridicol de puțin studiată a aztecilor, incașilor, mayașilor și a altor piei roșii care au dat piept cu barbaria nimicitoare a primelor valuri de coloniști europeni, sosiți pe aceste meleaguri după marile descoperiri geografice, constatăm că istoria Americii nu preia decât un fragment din povara mileniilor ce apasă pe umerii omenirii. Iar istoria Americii de Nord este un crâmpoi în și mai mare măsură, căci procesul de constituire al coloniilor se dovedește irelevant, îndeosebi atunci când avem în vedere materialul uman expulzat din metropolă: hoți, prostituate și răufăcători, după cum aflăm din romanul „Moll Flanders” al lui Daniel Defoe, adică indezirabili ajunși în conflict ireconciliabil cu legile Marii Britanii.

Războiul de independență din 1775-1783 au propulsat Statele Unite victorioase în eferescența istoriei moderne, astfel că americanii și-au început asaltul către loja istoriei universale, fără a cunoaște frământările epuizante ale veacurilor premergătoare.

M-am întrebat de nenumărate ori care pot fi posibilele explicații ale formidabilului salt înregistrat de Statele Unite în doar două sute de ani, încât au ajuns astăzi să ocupe cu autoritate fotoliul liderului mondial. Și iată concluziile desprinse:

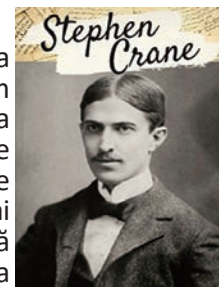
1. Uriașele bogății ale acestei țări, iar după expansiunea în sud și vest (războaiele câștigate în fața indienilor, spaniolilor și mexicanilor), crearea de oportunități care i-au asigurat o dezvoltare economică de-a dreptul exponențială;

2. Subtilul atut al istoriei sale tinere și fără complexe, știut fiind faptul că bătrânețea istorică se constituie de cele mai multe ori într-un adevărat handicap în relațiile cu vecinii de mai aproape și de mai departe;

3. Vigoarea și prospețimea productivă de care s-a bucurat națiunea americană, datorită neîncetatului amestec de rase și sânge de pe întinsul acestei țări, mare cât un continent. În vreme ce superrafinații aristocrați de pe bătrânul continent și din alte zone ale globului vegheau cu strășnicie la puritatea sângelui, dusă cu obstinație sinucigașă până la degenerarea descendenților, americanii își râdeau de atari reticențe anacronice și încurajau din plin încrucișările de populații. Procesul se continuă și în clipa de față printr-un riguros program guvernamental care poartă numele de „Loteria

vizelor”;

4. Atragerea prin oferte tentante a specialiștilor cu înaltă pregătire. Și cum programul american de acaparare a forței de muncă cu înaltă calificare vizează cu prioritate țările sărace ale lumii, respectivele state devin tot mai sărace, în timp ce Statele Unite câștigă anual doar pe această cale câteva miliarde de dolari.

*

Literatura este și ea o coordonată prin care națiunea americană își configurează voința de afirmare și dominare. Dar cum literatura nord-americană îl devansează pe ilustrul Edgar Allan Poe doar cu cel mult două degete, istoria acestei literaturi se rezumă la secolele XIX și XX.

Cu toate că a trăit dezolant de puțin – născut în anul 1871, mort de turbeculoză în 1900 -, îi revine lui Stephen Crane sarcina istorică – dar și meritul – de-a uni cele două secole ale literaturii. Iar el nu numai că stabilește trainice punți de legătură între Herman Melville, Frank Norris și Jack London pe de o parte, Theodore Dreiser, Ernest Hemingway, William Faulkner și John Steinbeck pe de altă parte, dar avansează totodată idei și puncte de vedere îndrăznețe pentru acea vreme, care s-au dovedit extrem de fertile pentru scriitorii secolului XX.

Astfel, dacă în nuvela „Hotelul albastru”, Crane cochetează cu situațiile duse până în vecinătatea absurdului, în „Maggie – fata străzii”, el abordează frontal sordidul și degradantul uman (foamea, beția, prostituția), pe care le preia de la înaintași celebri precum Dickens, Hugo sau Dostoievski, pentru a i le transmite apoi conaționalului său John Steinbeck. Iar acesta în „Fructele mâniei”, unul din cele mai bune romane ale sale, creează o adevărată epopee a dezmoșteniților Americii, cu scene memorabile de promiscuitate socială ce au loc în rezervațiile amenajate pentru sutele de mii de refugiați și cu cele de revoltă ale acestora împotriva abuzurilor potențailor sprijiniți de autorități.

Cea mai izbutită scriere a lui Crane – romanul „Semnul roșu al curajului”, atacă tema războiului dintr-un unghi extrem de sugestiv, întrucât vizează atât starea psihică a combatanților (frica de care aceștia sunt cuprinși în preajma bătăliilor), cât și indestructibilele sentimente umane precum solidaritatea, prezentă chiar și în cele atroce momente ale flagelului.

Firește, tema războiului nu este nouă. Înaintea lui Stephen Crane ea a fost tratată cu strălucite mijloace artistice de Stendhal și Lev Tolstoi, iar după el de alți scriitori, ca de pildă E. Hemingway, Camil Petrescu sau Iuri Bondarev. Noi sunt procedeele artistice la care Crane apelează pentru a fi cât mai convingător în redarea condiției umane prinsă fără putință de scăpare în cleștele catastrofalului: contractia timpului și spațiului, simplitatea și fluenta narării, introducerea în scenă a unor personaje fără biografie și fără chip (zdrențărosul, gălăgiosul, soldatul spectral).

DALIA - ALEE DE SENTIMENTE (poezii)

Costinel LUNGU

Alee de sentimente

Dalia și-a lăsat corpul
pictat în oglinda din antreu
la plecare și-a pieptănat
sufletul
praful de colonie
„Aer Pozitiv”
se topea în nuanțele dimineții
un milkshake în barul La Noria
trezea simțurile
aleea îi încetinea mersul
pietrele reci își acceptau
strivirea
fără ca ele să dispară
sub greutatea gândurilor ei
care micșorau ziua
îmbrățișând răceala nopții
pietrele și stoicismul lor
așteaptă greutatea altor gânduri

Dalia privește

Pe-o rază de anotimp
Se leagănă un suflet
Moartea nu doare
doare nepăsarea din noi
neputința de a întoarce timpul
Doare glasul născut
din singurătăți târzii
nu poți îndulci convingeri concise
Doare absența unei priviri
în golul rămas ca moștenire
Strigătul cerului
te ridică și te invită să mergi
spre durere
ai ales suferința unei iubiri șifonate
Magia irisului tău
se va opri pe buzele căutătoare
ca un sărut în inima mea
ador prezența ta
Aș vrea să fii
când aparent nu vei mai fi

Două lumi

Dalia s-a prins
de gândurile mele
am luat-o acasă
pereții salonului deschid
porți în preajma ei

Se înțelege de minune
cu Emy
reconciliantă
ne așează față în față
ne îmbrățișează
într-un zâmbet
se retrage în paginile
viselor mele

Dalia cântă

Dimineața dezvelește
zori de rouă
stele fugitive se retrag
pe bolta altor lumi
romantici fără somn
se întâlnesc la povești
în nopți albe

Trei păsări matinale
se ceartă pe verandă
Cafea și croissant la ziar
lumina închide pleoapele
mireasma îndulcește zâmbetul
ridică brațele și cuprinde
caisul în pârgh
și satul încă adormit care
nu se oprește la zenit
fluturi ating palma
“Sunt vers în lumea ta
tril omagiat în codrul
sufletelor care cântă”

Insomnii

Susură-mi o clipă
doar o secundă
din noaptea nesfârșită
Oile-s prea puține
pentru a fi numărate
umerii aplecați
își cerșesc odihna
mintea pare că atârână
de un clopot care plânge
a pulbere de pustiu
Susură-mi Dalia
ochi-mi vor visa frumosul
când tu ești
las timpul să adoarmă
Dacă mă ratacesc
trezește-mă

Bine

Dalia mi-a arătat
drumul printre pomi
și oameni
Când nu câștig
nici nu pierd
și mă simt om
când pierd sunt
un înger pios
când ies în câștig
ar trebui să fiu
un înger al bunătății

Devreme

Ron s-a grăbit să plece
universul a plouat cu tristețe
lăbuțe pufoase care
mângâiau fața Laurei
torsul pe piept când
blana liniștea serile
Dalia simte emoția nimicului
nu îmbată ci ucide
Urme de amintiri
în iluzii acustice de dor
strânge iubiri pentru
un alt joc de lăbuțe
ochi sticloși așteaptă
să toarcă în sânul căminului

Aromă de iunie

Când ascultă
melodia nocturnă a mării
Dalia înțelege chemarea
coboară din gânduri
se rup valuri în minutele ei
briza îi aduce parfum de nisip
zâmbetul și-l așează
pe note de harpă
umple abisul din ochii mei
orizontul acoperă sarea
din trăiri paralele
<<noaptea plutește necunoscută
stele adorm lângă perna ta
nu totul este vis în lumea mării
de dimineață te vâd
la o cafea cu aromă de iunie>>

LA RĂSĂRIT E APUSUL

Anton GAGIU

Continuare din numărul trecut

Din volumul „La răsărit e apusul”.
Capitolul IV: „Primii pași în carieră” (10)

-Da, am spus cu jumătate de gură pentru că avea dreptate. Am sperat că trebuie să mă prezinte la dumneavoastră tovarășul colonel Turbatu.

-Las-mă domnule cu Turbatu ăsta! Ce ești minor? Trebuie să te aducă la mine altcineva de mână?

-Deci, ca să nu mai lungim vorba. Dacă vrei să faci mulți purici aici cu mine trebuie să ai o legătură directă chiar dacă te subordonezi tu direct lui Turbatu.

-Am înțeles.

-Din ceea ce ți-am spus până acum cred că ai învățat ceva, a spus mai împăciuitor.

-Am învățat foarte multe tovarășe colonel. Și spuneam adevărul. Turbatu s-a ținut de cuvânt. După o lună aveam și locuință deși mă aruncasem la marginea orașului pentru că aveam mașină și... „îi aduceam pe ceilalți la alarmă”, așa cum chiar el se exprimase. Așa că datorită acestui colonel Turbatu am locuit doisprezece ani într-un apartament cu două camere confort doi la exact cincisprezece kilometri de locul de muncă. Până la urmă nu distanța aceasta mă deranja, deși pierdeam cu transportul două, trei ore pe zi, ci ceea ce mi se întâmpla tuturor cetățeni lor în acele vremuri: se oprea curentul de multe ori pe zi, uneori chiar atunci când trebuia să pleci acasă de la locul de muncă sau chiar erai pe drum; nu aveam căldură iarna, i ar apa caldă era pe sponci; galantarele alimentare erau aproape goale (într-un an multe luni la rând acele galantare erau pline cu creveți importati din Vietnam). Fiind membru al consiliului politic Turbatu mă numise propagandist, adică cel care efectua învățământul politic cu grupa de subofițeri de la comandamentul marii unități. Ingrată sarcină! C e să le spui acelor oameni de binefaceri

comunismului sau ale societății socialiste multilateral dezvoltate când aceste „binefaceri” erau cele de mai sus. S-a nimerit într-o zi să mă aflu în același tramvai la întoarcerea acasă cu plutonierul adjutant Merișor șeful biroului documente secrete, cel care era „elevul” meu în grupa de învățământ politic și tocmai când ajunsesem la gară unde urma să schimbăm mijlocul de transport, înlocuim tramvaiul cu un autobuz s-a oprit curentul în tot orașul. Se lăsase seara și parcă eram eroi de science-fiction că nu ne mai vedeam între noi. Tramvaiele și troleibuzele s-au oprit, autobuzele circulau și erau foarte aglomerate. În autobuzul supraaglomerat Merișor era lângă mine, se apropie de urechea mea aflată mai aproape de el și:

-Tovarășe locotenent-major, ce ne-ai spune acum la învățământul politic dacă se întâmpla așa (adică să se facă beznă în oraș)?

-Că trebuie să așteptăm și vremuri mai bune, am spus, dar nici eu nu eram sigur pe ceea ce spuneam. Ajuns acasă eram lovit din altă parte. Pentru că Maria nu avea serviciu și încă se mai pregătea pentru facultate la rugămințile mamei ei a plecat din nou în satul de baștină să-i țină mamei ei de urât, așa că acasă dincolo de întuneric, mă aștepta și singurătatea. Din cauza acestei persoane (mama Mariei) cei mai frumoși ani ai tinereții mele i-am trăit singur. Sunt convins că mulți dintre cei care citiți aceste pagini ați mai avut momente de singurătate mai lungi sau mai scurte. Pentru mine aceste momente au fost lungi, peste voința Mariei, asemenea unor pedepse periodice pe care trebuia să le îndur cu stoicism, să vărs lacrimi numai în sufletul meu, să sper numai în mintea mea și să mă bucur de puținul timp pe care mi-l îngăduia mama soacră să-l petrec cu soția mea. Ajuns acasă după ce deschideam ușa apartamentului și aprindeam o lumânare la lumina căreia luam o cină frugală ce mai aveam de făcut?

Schimbam o vorbă cu mine însumi ca să nu zic că nu am vorbit cu cineva și mă culcam de la șase, șapte sau poate mai devreme. Acestea erau condițiile oferite de epoca de aur. E adevărat, reîntâlnirile cu Maria după aceste episoade erau plin de trăire, de dragoste, de atașament, dar nimic nu umplea golul din viața mea când ea nu era prezentă acolo unde eu îmi făceam datoria. În acel an către începutul verii se desfășura campionatul mondial de fotbal în Spania. Eram mare amator de fotbal și cum conducerea de partid și de stat hotărâse că poporul român nu are dreptul de a vedea acest spectacol sportiv, îl puteam vedea la vecini, la bulgari sau la sovietici. Și pentru că acasă nu mă aștepta nimeni, mi-am luat traista în băț și am plecat prin subunități, îmi propusesem să le văd pe toate pe durata desfășurării campionatului mondial de fotbal, aveam de văzut zeci de subunități. Și am plecat. Turbatu și-a dat seama de absența mea după vreo zece zile:

-Tinere, unde ești?

-În nord, pe Dunăre, apoi merg la Marea cea Mare, am spus convins fiind că sunt pe un drum bun.

-Ce faci acolo?

-Muncă de tineret cu ostașii și cu cadrele.

-Cât mai stai?

-Până termin.

-Ce să termini?

-Toate subunitățile, mi-am propus să le văd pe toate.

-Tu ești nebun?
-Nu, nu sunt încă.
-Păi, treaba asta îți ia mai mult de o lună...
-E posibil, dar eu asta mi-am propus, am spus destul de hotărât.
-Păi, divorțează nevasta de tine! Nu trebuie să mai faci revizie, să schimbi uleiul?
-Nu, nu trebuie. A avut grijă de asta soacră-mea.
-De ce?
-Și-a chemat fata la ea și tot stă acolo de două luni.
-Bine, continuă-ți misiunea, dar să nu zici că te țin eu acolo.
-Și dacă era așa nu recunoșteam, am spus obraznic. Nu am putut rămâne însă cât mi-am propus pentru că după o săptămână mă sună din nou Turbatu:
-Pe unde mai ești acum?
-La capătul ultimului braț al Dunării, am spus.
-La cel din stânga sau la cel din dreapta?
-Din dreapta.
-Când ai vapor de întoarcere?
-Păi acesta vine odată pe zi și tot așa pleacă, așa că am mâine dimineață.
-Mâine dimineață te urci pe vapor și poimâine ești aici, a spus Turbatu apăsător.
-De ce? am întrebat ca să-mi dau importanță pentru că în realitate nu aveam.
-Pentru că joi ai învățământ politic. Da. Important mai era învățământul acesta politic! Nu mai putea marea unitate dacă eu lipseam de la această pierdere de vreme!? Turbatu însă avea altă părere despre această activitate până la proba contrarie. Misiunea mea durase douăzeci de zile. A fost cea mai lungă misiune legată. Nu pot uita că la frontiera de sud am mers pe jos zeci de kilometri, de fapt cât mi-am desfășurat activitatea în această parte de țară am avut ocazia ca cei o sută treizeci și nouă de kilometri să-i parcurg pe jos. Însă în misiunea aceasta despre care vorbesc, vreo zece zile cât a durat această distanță am parcurs-o cu piciorul, o parte, dar și cu șareta. Doamne, îmi amintesc ca la o subunitate am primit o șaretă care era trasă de un cal la care-i puteam număra coastele, cum traseul pe care urma să călătoresc urma să cobora pe lângă linia de frontieră la deal nu mă putea duce, și-l țineam de

căpăstru, iar la vale... îmi era frică să nu vină șareta peste el să mai fac vreun eveniment, așa că mergeam pe lângă ea. Trebuia să evit în a rămâne la reședințele subunităților care nu aveau curent electric și aproape jumătate erau în această situație, apoi nu aveam cum să le evit pe cele care nu aveau apă curentă pentru că în afară de două, celelalte erau în această situație. Indiferent care erau condițiile pe care le întâlneam în subunități, vara era o plăcere să vii în misiune aici. Plăcerea era generată de frumusețile pe care le descătușa natura. Și la frontiera de nord și la cea de sud natura fusese foarte generoasă. La nord Dunărea a dat naștere înainte de vărsarea în mare unui tărâm nemaîntâlnit în Europa de o frumusețe înălțătoare, Delta. Nu era canal sau ochi de apă care să nu-ți ofere ceva care să te încante, de la dansul lanurilor de stuf în bătaia vântului și până la zborul adesea sperios sau calm al păsărilor de toate neamurile. Aici găseai liniștea după care tânjeai pentru că pe kilometri întregi era posibil să nu întâlnești tipenie de om, această liniște te îmbia la visare, la dialog cu sinele, la reflecții complexe despre lume și viață și desigur la iubire. Eu aveam și de ce să reflectez la iubire pentru că tânjeam după ea, Maria fiind departe de mine și nu aveam nicio posibilitate de legătură, nu numai când eram prin subunități, nici atunci când eram acasă pentru că nu aveam telefon, în acele timpuri trebuia să aștepti și cinci ani, poate și mai mult ca să-ți se instaleze telefon la domiciliu. Lipsa curentului electric, a apei curente (apa era cărată cu sacaua cu caii de la fântânile publice din sate, unele dispuse la trei sau cinci kilometri), dar mai ales a drumurilor de pământ, neamenajate transformau multe subunități de la frontieră în adevărate forme de pedeapsă pentru ofițerii și subofițerii care-și desfășurau activitatea aici. Din această cauză mulți dintre ei abandonau activitatea solicitând trecerea în rezervă, mutarea în alte garnizoane care ofereau condiții mai bune de viață sau pur și simplu refuzau să mai lupte cu viața și se plafonau, adică prindeau rădăcini în subunitățile respective. Relația mea cu colonelul Turbatu nu a fost în cei doi ani cât am lucrat împreună nici mai bună, nici mai rea decât vremurile, adică încercam să nu răspund la glumele lui

nesărate, să nu mă las păcălit de laudele aruncate pe sub mustață. De ce numai doi ani? Pentru că el, Turbatu la rândul lui avea un șef la centru exact ca el, adică foarte limitat, necioplit, un ins care își dăduse examenul de maturitate după ce absolvise Academia militară. Și acest șef a venit într-un control de rutină la sediul mării unități și a dat cu ochii de mine. Ne cunoscusem bine cu ocazia unor convocări de pregătire.

-Măi Turbatu, zice colonelul Lincan, cât îl mai ții pe Burlacu la utc, nu vezi că a îmbătrânit? Aveam doar douăzeci și șapte de ani. Nu știam sau nu mi-am dat seama dacă e glumă sau chiar vorbea serios. După câteva minute am înțeles totuși că vorbea serios. Turbatu a fost și el surprins și nu a răspuns, doar l-a privit cu atenție. Atunci, imediat mi-a încolțit în minte ideea că trebuie neapărat să ies din aparatul de partid și să merg... oriunde numai acolo să nu mai rămân. Așa că am acționat „ocult” și am mers la singurul om care m-ar fi putut scoate din această situație, colonelul Valeriu Tolocea comandantul mării unități cu care între timp devenisem... colaborator de nădejde, adică îi oferisem prilejuri de a avea încredere în mine. Într-o dimineață de mai l-am așteptat pe aleea ce ducea în pavilionul comandament, după ofițerul de serviciu pe unitate care trebuia să-i dea raportul. Credeam că se supără că mă vedea acolo și că-mi va spune ceva să mă usture pe suflet, dar nu a fost așa...

-La zi, tinere, despre ce este vorba că nu degeaba mă aștepti aici la ora asta (era abia trecut de șase dimineața)? Apoi a zâmbit. Era semn bun. Mi-a întins mâna cordial și l-am urmat în cabinet.

-Tovarășe colonel vă rog să mă ajutați...

-Ce ai pățit? Ai dat de necaz? Te-a supărat Turbatu al tău dacă-i venit la mine, altfel dacă era altceva te ajuta el...

-Nu, nu m-a supărat el, ci m-am supărat eu, am spus privindu-l drept în față ca pentru a înțelege că vreau să lupt și să spun adevărul franc, deschis așa ca de la ofițer la ofițer. Știam că el, colonelul Tolocea nu avea la inimă activității de partid pe care-i considera „niște pierde-vară” pentru că nu fac nimic util, consumă resursele de pomană.

Va urma

RĂZÂND CU GURA PÂNĂ LA URECHI !

Mircea Radu IACOBAN

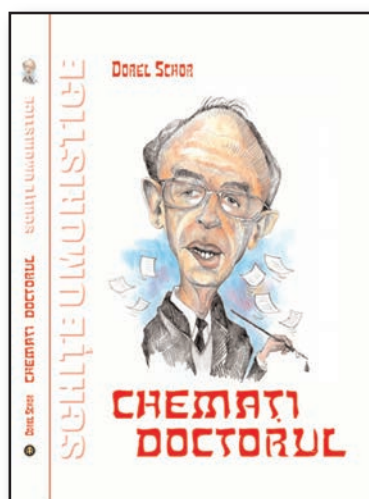

Iacoban Mircea Radu

Textele lui Constantin Tănase le scria Isac Lazarovici – alias Ion Pribeagu. Era din Botoșani. El este și autorul versurilor vestitei „Zaraza”. Un al doilea botoșănean umorist evreu de marcă (coreligionarii Baranga și Mirodan îl considerau ca meritând „un epolet de glorie în literatura umoristică”) trăitor de-o viață la Netanya, în Israel, este, fără urmă de îndoială, Dorel Schor. Am scris, într-o prefată, că ar fi mai mult decât umorist. Eroare: astfel las impresia că așez umorul pe un raft nemeritat de jos în cămara-tezaur a literaturii lumii. De ce, adică, „mai mult decât...”, când este arhisuficient să onorezi cum se cuvine exigențele breslei în care te-ai impus și pe care cu cinste o reprezinți?

Virtuțile umorului revelator într-ale cunoașterii umane, scop ultim al literaturii, nu-s cu nimic mai prejos decât cele aflate la îndemâna autorului de drame neguroase, ba chiar umorul ajunge mai grabnic și mai direct la cititorul destinat decât literatura-fluviu spăimoasă și încruntată... În urmă cu mai bine de 50 de ani, doi puștani nedumeriți ce absolviseră liceul la teribila vârstă de 16 ani urmau

niște cursuri de pregătire (organizate nu știu de ce la Botoșani), năzuind să devină medici. De fapt, amândoi ascundeau nemărturisitul gând de a izbuti să pătrundă în lumea literaturii. Pentru sussemnatul, a fost mai simplu: căzând cu succes la admitere, am cotit-o rapid către filologie. Mai norocos, Schor a intrat la medicină, pentru a pierde (vorba vine!) șase ani din viață tocind liste de mușchi, oase și metehne. Doctori, ne-doctori, tot

la literatură aveam să ajungem amândoi: în 1972 i-am publicat lui Dorel, la „Junimea”, cartea de debut în proză „Șarpele și cupa”, în care pot fi lesne întrevăzute realele virtuți într-ale umorului ajunse, odată cu noua carte ce-o am în față („Chemați doctorul”, Tel Aviv, 2017), la vârsta și experiența maturității creatoare împlinite.

Citesc și râd. Adevăru-i că, nu știu când, cum și de ce, am cam uitat să zâmbim: e-n lichidare umorul blajin, cald, amical; i-a luat locul cel grosolan, nutrit din miasmele politicii și afectat de

grobianism primitiv. Zâmbetul de încântare l-am înlocuit cu rictusul satisfacției înrăite. E-o mare bucurie să citești o carte scrisă în buna tradiție a umorului evreiesc, în care, după cum observa Schor într-un interviu, se întâlnesc în pașnică și fructuoasă rodire „poante din idiș, proverbe arabe, spiritul slav, bancurile românești, anecdotele poloneze, ironia ungurească, frivolitatea franceză, umorul sec britanic. Creuzet și alambic”.

Cum spunea cineva, Dorel Schor „propune viziuni ale lumii în care râzi în loc să plângi”: cititorul face cunoștință cu invitații la „Congresul Poligloților Pensionari organizat din fondurile ONU pentru propășirea trecutului”, cu turiștii israelieni sfătuiți, în preajma unei călătorii în Marea Britanie, să ia seama că englezii „Nu transpiră, sunt flegmatici, au calm britanic. Dumnealor cred că străinii care fac zilnic duș procedează astfel datorită unor sentimente anti-brexite”, participă din obligație la tot soiul de sindrofii („M-a invitat ca să nu mă supăr și m-am dus ca să nu se supere că nu m-am dus...”), este lăsat să răscolească vechi nostalgii identitare („Să mai stăm de vorbă ca altădată, când ne plimbam la Fălticeni în centru și tu îmi spuneai poezii moderne pe care nu le înțelegeam”. „Parcă eu le înțelegeam!”), spre a regreta cu tâlc hazos că „Am ajuns să-mi fie dor de un frunțas în muncă, de un evidențiat care a depășit norma. Vreau să văd un șantier, o fabrică,

→ Continuare în pag. 13

AȘA E VIAȚA !

Paulo Coelho

Întotdeauna este bine de știut când anume se termină o etapă din viață. Dacă insiști a te menține în ea dincolo de timpul rezonabil, îți vei pierde bucuria și simțul a ceea ce se află în afara ei. Închide cicluri, sau uși, sau capitole. Important este să le poți închide și să lași în urmă momente ale vieții, momentele care se încheie.

Ți-ai terminat munca?/ Ți s-a încheiat o relație?/ Nu mai locuiești în acea casă?/ Trebuie să pleci într-o călătorie?...

Poți petrece mult timp din prezentul tău, scufundându-te în „de ce”-uri, în a revedea caseta și a încerca să înțelegi cum și pentru ce motiv se întâmplară cutare și cutare lucruri.

Dar te vei consuma degeaba și la nesfârșit, căci în viață, tu, eu, prietenii, fiii, frații tăi, noi toți, ne îndreptăm inevitabil către a închide capitole, către a da pagina, a termina etape sau momente din viață, și de a merge înainte.

Nu ne putem afla în prezent, ducând dorul trecutului. Nici măcar întrebându-ne „de ce”. Ceea ce s-a întâmplat, s-a întâmplat, și trebuie să te eliberezi, să te desprinzi de trecut. Nu putem fi copii eterni, nici adolescenți întârziți, nici angajați ai unor firme care nu mai există, nici a păstra legături cu cei care nu vor să aibă legături cu noi.

Faptele trec, și trebuie lăsate să treacă!

De aceea, câteodată, este așa de important să distrugi amintiri, să faci un cadou, să-ți schimbi casa, să rupi hârtiile, să arunci documente vechi, și să vinzi sau să faci cadou o carte.

Schimbările externe pot simboliza procese interioare de evoluție. A uita, a se desprinde, a se avânta. În viață, nimeni nu joacă cu cărțile însemnate, așa că ai de învățat cum să pierzi și cum să câștigi. Trebuie să ne eliberăm, să dăm pagina și să trăim numai cu ceea ce ne oferă prezentul.

Trecutul a trecut. Nu aștepta să ți-l dea nimeni înapoi, nu te aștepta să te recunoască nimeni, nu aștepta ca, vreodată,

cineva să-și dea seama cine ai fost. Lasă deoparte resentimentul. Repetarea cu încăpățănare a „filmului tău personal” îți va face rău sufletului și minții, și te va învenina și amărî.

Viața nu se află decât înainte, niciodată înapoi. Dacă treci prin viață lăsând „uși deschise” pentru orice eventualitate, niciodată nu te vei putea desprinde de trecut, nici nu vei trăi ziua de astăzi cu mulțumire. Iubiri sau prietenii pe care nu ți le scoți din suflet? Posibilități de a te întoarce? La ce? Nevoie de explicații? Cuvinte nerostite? Tăceri care au invadat cuvintele?

Dacă le poți înfrunta chiar acum, fă-o. Dacă nu, lasă-le să se ducă, închide capitolele! Spune-ți ție însuți că nu le mai vrei înapoi. Dar nu din mândrie sau orgoliu, ci pentru că TU nu mai faci parte din acel loc, din acea inimă, din acea încăpere, din acea casă, din acel birou, din acea meserie.

Tu însuți nu mai ești cel de acum două zile, sau trei luni, sau un an. Prin urmare, nu există nimic către care să te întorci. Închide ușa, dă pagina, închide ciclul. Nici tu nu vei fi același, nici mediul la care te întorci nu va fi același, căci nimic nu rămâne imobil sau static în viață. Pentru sănătatea ta mintală și sufletească, desprinde-te de ceea ce nu se mai regăsește în viața ta.

Adu-ți aminte că nimeni și nimic nu este indispensabil. Nicio persoană, niciun loc, nicio muncă. Nimic nu este vital pentru a trăi, pentru că atunci când ai venit pe lume, ai venit singur.

Este, așadar, obișnuit să trăiești cu tine însuți, și este o îndatorire personală să înveți să trăiești singur, fără acea apropiere umană sau fizică, de care îți vine atât de greu să te desparți astăzi.

A se desprinde este un proces de învățare care, din punct de vedere uman, se poate realiza. Adu-ți aminte, nimic și nimeni nu sunt indispensabili. Este numai obicei, rutină, nevoie. Deci, închide, încheie, curăță, aruncă, oxigenează, desprinde-te, scutură-te, eliberează-te.

Sunt multe cuvinte care înseamnă sănătate mintală, și oricare vei alege, te va ajuta să mergi înainte în liniște.

Transmis de Dr. **Manuela-Andra Radu-Popescu**

→ Continuare din pag. 12

un câmp de sfeclă...” Fiecare dintre cele 101 proze de mici dimensiuni schițează, din două-trei replici, caractere puse în situații pe cât de aparent banale, pe atât de revelatoare. Până și numele proprii, dintre care unele revin, primind statut de personaje permanente, poartă virtuți caracterologice:

Haim Nasgâtașvili, Leopold Gurnișt, Boris Israilovici Glazpapier, Pnina Brodiciche din Odesa, dentistul Kleinergrös; pe Săndulache, ajuns

acum în Italia, îl cheamă San Dulccio... Credința lui Schor este că „fără umor evreul n-ar fi putut să supraviețuiască” și că „numai o societate sănătoasă poate suporta atacurile umoriștilor”.

Ar mai fi, desigur, destule de discutat; de pildă, despre valoarea pedagogică a umorului evreesc, înțeles ca un mod particular de raportare la viață. Cel mai ades fiind investigată viața la bloc, ineputabil tezaur de subiecte și eternă sămânță de conflicte calme, ivite doar din amănunte și

mărunțișuri – spre a rămâne mereu turnesol pentru caractere...

S-ar mai cuveni apoi menționată și o altă preocupare onorant ilustrată de prestația medicului Dorel Schor pe tărâmul literaturii și artei: critica plastică oficiată în paginile revistei israeliene „Expres magazin”. Multe de discutat, loc mărginit în rubrică. Drept pentru care închei salutând o apariție de reală excepție, care, sunt sigur, va interesa și cititorii din România.

Vasile Filip

Viața în culori naturale

Vasile FILIP

În anul 2010, scriitoarea Vavila Popovici publica primul volum de „Articole, eseuri”, lucrare care se alătură în chip nu doar complementar, ci și armonios, unei opere literare înscrisă ferm pe drumul afirmării. Tipărise deja 11 cărți de poezie și 7 de proză, toate primite cu largă deschidere de critica de specialitate, dar și de publicul cititor.

Iată că, la sfârșit de an 2019, autoarea ne oferă cel de al 10-lea volum din acest serial, care în mod sigur nu se va opri aici. Lansându-se în „Zborul minunat al gândului”, Vavila Popovici nu se desprinde, totuși, de imaginea reală a Pământului. Ea străbate cu răbdare și cu interes cărările vieții și o portretizează în culorile ei naturale, într-o paletă impresionantă, mai ales prin sinceritatea cu care își face cunoscute opiniile. Temeiul demersului este exprimat chiar în prima pagină, sub titlul mai sus pomenit: „Omul și-a pus întrebări și își pune în continuare, a căutat de-a lungul vremurilor, și caută și astăzi răspunsuri la problemele mari ale vieții”.

Tocmai unor astfel de întrebări caută să dea răspunsuri, conștientă fiind că „Fiecare gând este mișcător, liber, fără a fi încorsetat de timp și de spațiu (...). Gândul creează o atmosferă, o lume, naște și dezvoltă dorințele și excită pasiunile, fiindcă el este energie pură, este spirit, este viață”.

În această viziune, care nu este doar una pur filosofică, autoarea abordează o tematică diversă și oferă cititorilor tablouri incitante la gândire și la exprimarea propriilor opinii. La fel ca și în anterioarele volume din acest ciclu, spațiile preferate sunt filosofia („La ce ajută filosofia?”, „Filosofia lui David Hume”, „Filosofia, religia și știința”, „Filosofia, religia, știința și politica – Socrate și Platon” și alte câteva capitole, în care sunt invocate numele lui Aristotel, Zenon, Seneca, Epictet, Plotin, fericitul Augustin, Toma de Aquino); artele („Flamenco – o fereastră deschisă spre sufletul Andaluziei”, cu un motto sugestiv din Deborah Blythe – Ascultă-ți sufletul și dansează pe melodia pe care dorește el să cânte,

„Doru Popovici – Ultimul zimbbru”, tot cu un motto, dar din Ludwig van Beethoven – Muzica este mediatorul între viața spirituală și cea trupească, „Festivalul de dans american – Pilobolus”); cetățeanul, societatea, politica („Despre compasiune, dezinteres și cruzime”, „Succesul unei românce”, „Perfidia guvernării post-comuniste”, Despre onestitate și mitocănie”, „Blândețea vs. agresivitatea”, „Vicleniei îi plac întuneciuinile vieții”, „Civilizație și barbarie”, „Despre istorie, fie ea și politică”, „Mahalagismul zilelor noastre”, „Ieșirea din peșteră”, „Întâlnirea Trump_Iohannis la Casa Albă”, „Caut un om cinstit, un om cu bun simț”, „Îngâmfare și modestie”, „Politica – în prag de moțiune”, „Pace sau război?”, „Despre vanitate”).

Mi-am asumat riscul de a fi cumva acuzat de abuz, pe motiv că am citat atât de multe titluri de capitole, dar, declar pe proprie răspundere, am comis fapta în mod deliberat, în dorința de a-l determina pe cel ce va citi aceste considerații să caute cartea și, evident, să o citească. De ce procedez astfel? Pentru că nu socot utilă... repovestirea unei cărți, fapt ce are ca efect direct descurajarea lectorului. De ce să mai citească el cartea, de vreme ce prefațatorul sau recenzentul îi dă mură-n gură?

Prefer, prin urmare, să remarc (doar) câteva din meritele de scriitor-cetățean ce o caracterizează pe Vavila Popovici: sinceritatea, claritatea și franchețea cu care „judecă” oameni și întâmplări și, în același registru, cu care își face publice propriile păreri. Care pot fi împărtășite, sau nu, de diversitatea cititorilor. „Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul și asemănarea Lui” – ne învață cartea sfântă. „Fiecare om gândește cu capul lui” – ne lămuresc filosofii. „Dacă ai cap, minte ce-ți mai trebuie?!” – o dau pe glumă umoriștii. Iar Vavila Popovici constată, pe bună dreptate: „Doar trufia îi face pe oameni răi, mâniași, neiertători, îi învrăjbește pe unii împotriva altora”. Și îl aduce în sprijin pe marele poet și gazetar Mihai Eminescu: „Greșelile politicianului sunt crime, căci în urma lor suferă milioane de oameni nevinovați, se împiedică dezvoltarea unei țări întregi și se împiedică, pentru zeci de ani înainte, viitorul ei”.

Astfel șezând lucrurile, mie unuia – care nu le am cu politica nici în clin, nici în mănecă – nu-mi rămâne decât să mă întreb: oare să fie vorba și despre România de azi în cele scrise de Eminescu... hă, hă?!... Ajutooor! Și în ajutor îmi sare chiar Vavila Popovici: „Viața politică și morala românească este vădit inspirată și din opera dramaturgului Ion Luca Caragiale”. Rezon! Doar cei doi corifei ai literaturii române au fost contemporani. Eu cred că sunt și cu noi, cei de acum, care o ducem tot într-o comedie și într-o dramă...

Vavila Popovici

FRIGUL NEUMBLAT

(grupaj poetic)

Jack SIMON

ROMÂN

DOR DE COPILĂRIE

*Ai mai trecut pe-aicea oare
copilărie-n tanganezi și în sandale?
mirosul tău îl simt în coate
julite-n veri cum n-au mai fost,
mi-era asfaltul loc de joacă
aveam armată de șotroane și o mulțime
de povești,
ai mai trecut pe-aicea oare
prin lumea mea ce-acum mă-ntreabă
de tine-n nopți cu vise-mpărătești,
mai bag de seamă uneori
sunt tot copil
dar fără răni la coate, șotroanele sunt
mici acum și seamănă mai mult
c-un drum,
te am cu mine-n clipe grele
sărac cum sunt
te port mereu în buzunare,
și-acum când scriu te simt cuminte
printre rânduri, îmi lași pe tâmplă o umbră
răzătoare,
ai mai trecut pe-aicea oare
copilărie-n tanganezi și în sandale?!...*

DIN JURNALUL UNUI SINGURATIC

*Suiș și coborâș mă-ndeamnă
să trag cortina cerului-napoi,
legat de tălpi și gleznă-n noapte
cu ochii strânși, să mă ridic spre altul nou,
Las totu-n urmă azi eretică schimbare
boem nălucii vechi îi poruncesc,
să lepede ruina drumului din spate
s-o ia-naainte zburând fără îndemn,
Iluzii, visuri și dorințe oarbe
m-or aștepta acum la margini de final,
ce mai contează când melcul fără iarbă
se tot târăște pe dune de asfalt?
Îngădui dar să mă sfădesc cu umbra
unui trecut ce-mi șade peste van,
s-o mai întreb de ce mi-a luat speranța
să pot zbura cât mai eram un fald.
Acum rănesc stigmatе vindecate
în coaja unui braț ce nu-l mai am,
sunt tot mai singur și iar răgnesc în șoapte
neauzit mă fac într-un ecou infam.*

*Nu am cerut să fiu la infinit
nici semne deocheate
nici cuburi pe nimic
nu am cerut,
am tot trăit limane în valuri de urgii
ne-au ros pirați legați la ochi
comoara
nerespirată-n bob de grâu păduri amestecate
în brazde dulci de glee,
suntem în risipire, nisipuri mișcătoare
cerem și vrem o țară aceea care-a fost
intinsă între săbii în care un Zamolxe
și-un Decebal uitară că hoții de fruntare
sunt oameni și iau tras în țeapa
unui Vlad încălecând cu cizma
pinten fără milă, încoronații
din fanare,
eu vreau doar slovă lină
sub teii de pe deal, copii-n copilărie
în pacea unui neam,
să satur cerul nostru cu râsete la nai
cu doine cu mioare ce pasc păduri
de plai, îl vreau pe Eminescu citit
pe străzi uitate să botezăm pruncimea
cu numele străbun,
nu am cerut să fiu la infinit
nici semne deocheate
simplu și curat vreau doar să fiu
Român.*

UN FEL DE CUNOAȘTERE...

*apusul șoaptei tale
după privirea mea felină
carnivoră de aer,
umbrește cu tăcere trupul crud cioplit
în cratima nezicerii unui mușcător
sărut,
îți spun
hai să gustăm împreună
din cotorul rămas de ieri la răsăritul
șoaptei de corvoadă,
îți spun,
merii înfloresc mereu
în ochii mei,
în ochii tăi
dar cine stă de pază
să nu li se fure cunoașterea mirosului
cine va închide pleoapa
rodului lor?*

SĂRBĂTORILE DE IARNĂ - ÎNTOARCEREA LA OBÂRȘII

Elena BUICĂ

Pentru cei care ne aflăm dincolo de granițele patriei, sărbătorile creștine ne trimit întotdeauna cu gândul și cu inima în țara natală, cu precădere la sate, ca o neîntreruptă întoarcere la obârșii. Zilele Sărbătorilor de iarnă au cea mai puternică atracție spre vatra străbună. Ne bucurăm din plin de toate frumusețile pe care ni le oferă în aceste zile și țara noastră de adopție, Canada, dar printre aceste frumuseți se strecoară nostalgia, fără să ne întrebe și alunecă în acea lume de odinioară, rămasă ca o pecete identitară în adâncul ființei noastre.

Pentru că vremurile s-au schimbat, satul nu mai este cel pe care îl știu cei de-o vârstă cu mine, născuți în prima jumătate a secolului trecut. Întoarcerea spre obârșii este, mai ales, întoarcerea atenției spre valorile spirituale ale satului tradițional. De câte ori am fost în țară și am vizitat satul meu natal, Tigăneștiul Teleormanului, am trăit inefabilul spirit românesc, m-am simțit învăluită de frumuseți și valori morale ancestrale, asemenea sătenilor de odinioară, ba chiar și asemenea unora care numără mai puțini ani de viață, dar care au crescut în acest spirit. Mai mult, însă, sunt zone din țară care păstrează nealterate bogățiile spirituale moștenite din bătrâni, aceste lucruri evidențiindu-se cu precădere în Sărbătorile de Crăciun, când satul întreg se transformă într-o mare scenă de spectacol, iar sătenii devin actorii principali pentru câteva zile feerice.

Am privit la prefacerile impuse de mersul lumii cu un ochi încărcat de lacrimă, când nu mai regăseam valorile pe care le știam, și cu un ochi plin de lumină pentru pasul firesc al schimbărilor cu care se cerea imperativ să se țină ritmul înnoirilor. Pentru noi, cei aflați peste granițele țării, e o mare primenire a sinelui când reținem amintirea frumuseții și a sfințeniei acestor sărbători care s-au născut pe vatra satului străvechi. Sunem mândri că civilizația poporului român numără câteva milenii bune. Conform recentelor dovezi arheologice, se susține ideea că suntem pe aceste meleaguri de mai bine de 7000 de ani, și, fără niciun dubiu, suntem leagănul civilizației europene. Ne putem mândri că aici, în vatra satului românesc, s-au plămădit aceste comori de cuget și simțire, care s-au transmis în tot ce au mai bun și durabil românii de azi. De-a lungul timpului, satul a fost cel care a dat țării pe marii oameni învățați, politicieni, doctori renumiți, dascăli străluciți, inventatori model, etc. Mărirea și înălțarea oamenilor își au rădăcinile în vatra satului, chiar dacă sunt mai multe generații în arborele

lor genealogic.

Vorbind de atâtea frumuseți, noi nu uităm că sunt și pete de umbră răspândite prin lume, că există și unii care au uitat sau poate nici nu au știut de acele comori de spirit ale neamului nostru. Fiecare copac își are uscăturile lui, conform legilor firii.

Și mai e ceva de reținut. Chiar dacă cultura și civilizația satului nostru strămoșesc lasă impresia că ne aflăm în urma istoriei, în pasul grăbit de a prinde din urmă valurile înnoirilor să nu uităm că tot ce primim nou e adesea acceptat ca o primenire a vechilor valori, ca o îmbogățire a acestora, iar nu ca o înlocuire a lor. Putem îmbogăți limba cu termeni noi, dar arhaismele și graiul popular nu trebuie să dispară. Arhaismele, cuvintele populare, regionalismele pot fi folosite, dacă în context dau forță expresiei. Ele țin de specificul nostru național, ne identifică. Putem să ne îmbrăcăm după moda vremii în care trăim, dar costumele naționale să își trăiască existența sub diferite forme. De Sărbătorile Nașterii Domnului ne putem distra cum știm noi mai bine, dar putem să facem un loc cuvenit datinilor și să cântăm din plin inimii colindele strămoșești.

Nu putem renunța la cultura noastră care s-a format odată cu poporul român și ne-a creat identitatea de neam, ne-a dăruit acel «ceva», numit farmec specific românesc care ne-a făcut unici în lume. Această cultură a fost plămădită din cultura carpato-danubiano-pontică, cu elemente de tradiție preistorică, cu influențe bizantine și de origine romană. E o cultură la care biserica a avut o deosebită contribuție, căci poporul nostru s-a născut creștin. Tinerii se pot duce la discotecă, dar să întoarcă fața și spre moștenirea creștină și să asculte sfatul duhovnicesc.

Aceste comori tradiționale, acest univers ca de basm, au fost create de un popor capabil să renască din propria lui cenușă, care a biruit vicisitudinile ieșite în cale și a înfrumusețat trăirea vieții. Se impune păstrarea acestor comori specifice neamului nostru, și ele trebuie duse mai departe, cu atât mai mult cu cât nu bate un vânt prea favorabil dinspre procesul globalizării.

Comorile acestea spirituale, tradiționale, au putut dăinui de-a lungul veacurilor, fiind respectate și duse mai departe în tăcere și cu bună credință. Tăcerea aceasta se aseamănă cu focul acoperit de cenușă care a permis dăinuirea prin timp. Ni se umple inima de vibrații când întâlnim vetre strămoșești încă neatrinse de modernismul contemporan, zone din nordul țării, Bucovina, de pildă, păstrătoare de tradiții despre care vizitatorii străini mărturisesc că sunt fascinante.

Cu aceste gânduri și sentimente, urez românilor de pretutindeni:

SĂRBĂTORI FERICITE!

AFORISMUL CA SĂGEATĂ A LUI ZENON

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

Moto: "În timp ce există indicii subtile despre infinit în lucrurile pe care le facem și le vedem, există de asemenea și paradoxuri profunde ce se află foarte aproape de suprafața lucrurilor".

Sir John D. Barrow

De aproape două mii cinci sute de ani un gânditor pe cât de fascinant pe atât de greu de înțeles, Zenon din Elea, uimește și contrariază cu aporiile sale. Știind că aporiile sunt dificultăți de ordin rațional greu sau imposibil de rezolvat, ne putem gândi la unul dintre acestea, respectiv la paradoxul săgeții. Acela care-și propune și reușește chiar să demonstreze cu forța logicii, un ne-adevăr simplu de constatat.

Săgeata lui Zenon plecată dintr-un punct și neajunsă în punctul final va fi în repaus dacă între cele două puncte nu este o distanță mai mare decât lungimea săgeții. Pare amuzantă observația, incită la discuții și este, fără îndoială, atât de ciudată încât are o fascinație care iată, pare victorioasă în fața necruțătorului timp.

Putem oare considera că, în felul său, și aforismul ar putea fi la fel de aparent logic, dar și, la fel de aparent, illogic în același timp? Poate că da, având în vedere că acest specimen literar nu este comparabil cu nici un altul, că nu se vrea nici poveste, dar are morală, nici roman, dar are de multe ori substanța genului, nu este nici poezie, însă lipsit de ritmurile interioare ar fi doar o banalitate lipsită de orice interes. Și mai trebuie să constatăm faptul demonstrat de realitate că aforismul, exact prin caracteristicile sale, devine o cale de comunicare cu cititorul mult mai convingătoare, dar și mai directă decât poezia sau demersul filosofic. Desigur valabilitatea aserțiunii este în directă legătură de cauzalitate cu nivelul calitativ, respectiv inteligența și cultura, cititorului.

„Un aforism este un roman de un rând”, spune Leonid S. Sukhorukov, ucraineanul contemporan cu noi, el însuși un creator de aforisme, dintre care unele chiar au împărtășit soarta tuturor creațiilor geniale, respectiv intrarea în folclor, acolo unde par a fi cunoscute de când lumea. Și iată un alt exemplu de aforism celebru care a trecut de neiertătoarele bariere tempo-rale, iar acum pare a fi doar o simplă constatare:

„Cei grași prin natura lor sunt mai predispuși să moară subit mai mult decât cei slabi”. Banal, am putea gândi despre acest adevăr pe care-l știm poate cu toții acum, numai că el a fost rostit de Hipocrates tot cu vreo două mii cinci sute de ani înainte. Sub forma unui aforism, o învățătură condensată într-o frază ușor de reținut, deși, iată, foarte greu de respectat.

Oare câte opere literare, unele poate chiar geniale, s-au pierdut în tot acest timp? Ace-lași timp care a păstrat totuși un învățământ fundamental sub forma unui aforism medical... Este foarte posibil ca în anii ce au urmat, să se fi scris mii de pagini pe această temă, cel mai probabil perfect necunoscute cititorului de rând, care chiar nu are nevoie de disertații savante când are la îndemână vorbele de duh ale unei singure fraze.

Conciziunea acestei specii literare, dar și celelalte caracteristici precum inteligența compoziției, profunzimea, caracterul moralist însoțit de undă de umor absolut necesară pentru a nu-l lăsa pradă tendințelor excesiv moralizatoare, ori eufonia textului, fac din aforism un domeniu destul de puțin abordat, ceea ce este chiar lăudabil, deși tentațiile sunt destul de multe și nu puțini autori au umplut pagini întregi cu banalități pretențioase și prețiozități so-lemne pe care au simțit nevoia să le denumească astfel. Uneori ar fi poate mult mai bine să nu ai decât o frază memorabilă, pentru că ea îți poate aduce succesul, decât să înșiruiești aproape obsesiv cuvinte lipsite de acel spirit atât de necesar acestui mod de exprimare literară.

Volumul de față: Itinerar de idei este o admirabilă încercare a doamnei doctor Corne-lia Ursu de a intra în lumea fascinantă a creației literare de gen și chiar trebuie lăudat curajul cu care abordează dificultățile sale. Reușește, datorită unei culturi remarcabile, să evite capcanele mediocrității, face adevărate exerciții de logică și spirit pe parcursul paginilor, reușind astfel să capteze atenția cititorului spre marea lui satisfacție intelectuală.

Desigur, aforismul, de altfel precum poezia sau epigrama sunt creații pe care un cititor inteligent va ști să și le administreze în doze homeopatice în așa fel încât să poată savura de la început și până la sfârșit această salbă de spiritualitate. Spre deosebire de alte genuri, este exclusă citirea „în diagonală” sau cine știe ce alt gen de lectură rapidă, deoarece nu trecerea pe-te rânduri va oferi satisfacție ci numai descifrarea înțelesurilor aflate de multe ori în spatele cuvântului ca atare. Este un joc subtil și fermecător între autor și lector, fiind de fapt cheia înțelegerii textului parcurs.

Voi încerca să evit reproducerea vreunui text din carte lăsând cititorului deplina satisfacție a descoperirii unor perle uneori bine închise într-o înșelătoare carapace de sidef. Asta și pentru că am convingerea fermă că fiecare frază are darul de a se personaliza funcție de cititor, iar acesta, cititorul deci, poate simți vibrația unică a cuvintelor așa cum numai el o poate face. Iar dacă la sfârșit are un gând de mulțumire față de autor să nu se neliniștească pentru faptul că acesta nu poate fi transmis.

Căile Domnului nu ne sunt cunoscute, dar asta nu înseamnă că ele nu există!

ÎNTÂMPĂRI DE VARĂ ȘI DE IARNĂ

Melania RUSU CARAGIOIU

Cum pământul se rotește în jurul soarelui, acesta primește cu mărinimie și mângâierea razelor dulci, dar și momentele, uneori cam lungi, ale „soarelui cu dinți”. Astfel Doamna Ria Draaisma din Olanda, chemată de soarele verii litoralului românesc și a vocației sale, a venit să petreacă un sejur la Mamaia, dar nu singură ci împreună cu nepoata ei. De fapt acea nepoată este fiica familiei de vietnamezi adoptați de soții Draaisma.

Cum tinerii roiesc sub soarele dogorător, al litoralului, atrași de tot ce se întâmplă, și privind cu ochiul lacom la ciudătenia turiștilor străini, Călin, student și vorbitor de mai multe limbi străine, inclusiv dialectul „toth” (după mamă), a legat un fir de dialog cu frumoasa nepoată.

Ria, fiică de pastor misionar, era mult obișnuită cu străinii și intra ușor în conversație. Din vorbă în vorbă i-a mărturisit lui Călin că ea face parte din asociația religioasă olandeză de binevolat și ajutoare pentru Europa de Est. În tot ce face ea este foarte determinată neuitând marele sacrificiu al tatălui său care în timpul unei misiuni a murit ars, fiindu-i incendiată locuința precară.

La puțin timp după acea vară, Călin a absolvit facultatea de drept și s-a căsătorit cu fiica mea. Ria era mereu prezentă în scrisorile sale către Călin și începând de atunci când sosea în România locuia la noi, la Timișoara, cel puțin o zi la soșire și o zi la întoarcere, granița către occident fiind foarte aproape de noi.

Anul 1989 a marcat pentru Călin tentația de a se stabili cu noua lui familie în Germani împreună cu verișoara lui căsătorită cu un muzeograf neamț. Întâmplarea a făcut ca în Germania să se deschidă muzeul „Șvabilor din Banat”, iar soțul verișoarei a câștigat concursul lansat pentru acel post de muzeograf.

Ca în multe situații s-a creat o intrigă și anume, o vizită la vestitul Muzeu din Drezda, unde se găsește masa la care cele patru mari puteri beligerante din al doilea Război mondial au semnat armistițiul de pace, fiind prezent chiar Stalin.

Ca să vizitezi un muzeu ai multe obiective-exponate de văzut, multe de aflat și multe de fixat pe retină și pe obiectivul fotografic, (dacă și se dă voie).

Ulterior și eu am vizitat acel muzeu și am fost impresionată. Ni s-a mai spus, chiar acolo și ni s-a demonstrat și despre acel oraș – Drezda - care a fost aproape total distrus de bombardamente, dar după război a fost ridicat din nou din propria cenușă, fiind refabricat fiecare element distrus, fiecare cărămidă. Locuitorii orașului au participat lucrând și transportând cu mâinile lor goale, țărâna orașului, făcând un legământ de a folosi integral tot ce a aparținut orașului lor. Uimitor este că s-a restaurat totul așa cum a fost înainte de război.

Ca să intrăm în muzeu, grupul nostru a așteptat, atunci cam mult la rândul de intrare, fiindcă tocmai sosise un grup mare de persoane cu handicap, care au fost debarcate și așezate în scaunele cu roțile. A fost pentru prima dată când eu, venită din România, am văzut atât de mult respect și grijă acordată suferinșilor neautonomi.

Revin la tricul vizitării muzeului din Drezda de către Familia Călin. Acești tineri au vizitat multe locuri din Germania și bineînțeles Berlinul și s-au oprit în Landul Bayern unde au cerut azil. Nu este momentul de a povesti cum a decurs perioada azilului lor, dar tragismul era despărțirea de copilașul lor care avea doar un an și jumătate. Fiica mea a aflat ulterior despre planul coechipierilor săi de a se preda la un azil. A voit să se întoarcă în țară, dar mai aveau doar o sută de mărci, sumă insuficientă pentru călătorie, iar situația călătoriei pentru o tânără singură era incertă și chiar periculoasă în momentele post „perestroika”.

Noi, ambele bunici eram domice să-l îngrijim pe micuț, dar el era trist și-i căuta pe părinți. Era pentru el perioada vaccinurilor, perioada acelor boli pe care le fac copiii și micuțul a făcut o pneumonie foarte gravă și ni s-a spus că pentru toată viața copilul va trebui bine îngrijit fiindcă pneumonia va recidiva.

A fost o perioadă de plânsete după cei plecați din cuibul bun și comod în insecuritatea din lagărul de azilanți, foarte rău văzut de autohtonii nemți, în special de tineretul german care a intentat nu de puține ori, incendieri cu „sticle Molotov”, împotriva azilanților.

A trecut cu mare greutate primul an, noi fără copii, azilanții fără copil și copilașul fără părinții lui.

Se apropia un alt Crăciun cu familia despărțită dureros. Dar cum există un Dumnezeu „al bețivilor și al copiilor”, cum zice un proverb, Ria a apărut cu ajutoarele pentru anumiți din Ungaria și România și a constatat dezastrul petrecut la noi în familie.

Am luat imediat legătura cu serviciul de pașapoarte, l-am trecut pe copilaș în pașaportul meu și când a pornit Ria spre casă, și-a prelungit drumul prin Germania și l-am dus pe copil părinților săi.

Drumul nu a fost deloc simplu, haltele erau rare. În mașină a început să miroase a săpun „Rexona”, după cum spunea Ria și într-un târziu am ajuns la un popas catolic din Budapesta unde am fost cazați cu toții.

Reședința cu multe etaje avea o curte ca un pătrat, înconjurat de clădire, iar la fiecare etaj erau terase cu parapete de metal.

Eu, bunica, am procedat imediat la spălarea rufelor, dar unde să întind rufele? Mi-a dat prin minte să le întind pe acel gârduțel al terasei, dar gazda mi-a zis că tot ce se spală se usucă în podul clădirii, care folosește și de uscător. Am primit observația și m-am supus la acel subliniat obicei occidental. Tot ca obicei al locului, cei cazați erau obligați să își spele foarte bine și capul, vă imaginați de ce...

lată-mă, deci, a doua zi după ce fusesem la coafor, spre a mă prezenta bine pe drum, că mi se pune în mână un phoen, ca să îmi spăl bine capul după uzanța ospetiei. Vrei, nu vrei, trebuie să te supui obiceiului locului, a cazării și a doua zi am plecat spre Germania cu frizura de lăiță țurcană.

Copilul a dormit, Ria și însoțitoarea ei se schimbau la conducerea mașinii și niciodată nu le-am văzut trecând prin fața mașinii, spre a schimba locul la volan, ci ocolind mașina prin spate: alt obicei bun și disciplinat.

lată-ne ajunși în Germania, Părinții copilului erau cazați într-un mare conac, cu etaje, împreună cu cel puțin patruzeci de persoane, de toate naționalitățile, având o bucătărie comună la parter, unde se găsea și baia.

Bucuria a fost deplină, Ria a plecat spre Olanda, iar noi încercam să ne dezmeticim..., urmând să facem primul Crăciun în Occident...

(fragment de jurnal)

România, azi

Costinel PETRACHE

Mihai Eminescu ~ „Prin sistemul minciunii constituționale, prin mascarea urelor și intereselor individuale cu masca intereselor statului, prin formarea de comitete de exploatare în tot lungul țării, statul român e cuprins de putrejunea unei adînci corupțiuni, ce roade în mod egal cercurile cele mai nalte guvernamentale pînă la cel din urmă postulant din sat.” (31 august 1878)

*îi este greu, triumfă-n jilțuri hoții,
trădarea-i punctul forte în CV,
la cârma ei se-nghesuie netoții,
pămîntul este smuls din temelii
și unul câte unul patrioții
sunt aruncați, cu fast, în pușcării*

*se reaprend păcatele naziste,
stalinismul e-adus festiv în rînd,
ororile sunt promulgate-n liste,
în ordinea de-acum încorporând
porunci transfigurate-n acatiste
lătrate de stăpâni cu jînd, arzând*

*sloganuri oarbe ne înfundă gura
și dreptul suveran de a gândi,
în viața noastră ei decid măsura-n
care vrem să creștem sau iubi
și seamănă în vatra vieții ura,
nici frații între ei spre-a nu-și vorbi*

*„statul de drept” e declamat, în
spume,
de neobolșevicii din ue
garant al libertății fără nume,
nici nordul să nu știm unde mai e
și fără țară, doină și prenume
să pribegim în sinea lui de ce ?*

*sentințe incolore la tot pasul,
vătafii noii ere se grăbesc,
pe masa lor, încremenit atlasul
respiră greu sub ochi ce strălucesc
tot împărțind istoria cu ceasul
în care secundare negre cresc*

*excedentul gândirii de-a-nțelege
iubirea țării fără protocol,
gestul pios de a ne reculege
liberi de scenarii sau vreun rol,
sunt condamnate ca fărădelege
de creiere-mbibate-n etanol*

*Armata României-i amintire,
acum e doar „Română(!)” și atât,
ne mor feciorii-n țări fără ieșire,
dar trupul lor odată doborât
transformă-n legămînt și mănăstire
pămîntu-n care este coborât*

*istoria e grav transfigurată
de gărzile de pîndă și asalt,
cultura din străfund e demolată,
dar mai respiră-n strană câte-un psalt
în timp ce limba este asfaltată
de vorbitorii limbii de asfalt*

*sfîntul abecedar e tras pe roată,
copiii sunt împinși înspre exod,
în toate am ajuns o biată gloată
împinsă între capete de pod,
să credem că salvarea ne e dată
de sensul unic către eșafod*

*ca-ntr-o hipnoză cu tonul coborât,
pierduți de minți, care oriîncotro,
ne-am prins festiv o lespede de gât
și sub comenzi venite-n allegro
am schimbat naivi doar lagărul, atât,
și-am luat-o iarăși de sub zero*

*voievozii sunt de facto interziși,
eroii-s alungați de tot din cărți,
strămoșii sunt din rădăcini desprinși
și-n harta împărțită-n zeci de hărți
sunt strămutați spre-a fi ușor învinși
în vatra sfârtecătă-n mii de părți*

*crimă organizată-n instituții
aflate-n slujba omului de rînd,
străini de duh mînați în persecuții
să nu-ndrăznim să fim măcar în gînd
de teamă că-n aprins de revoluții
le vom vedea fugirea fumegînd*

*orori și bestii sub Imn și Tricolor;
nemernici travestiți în demnitari,
costume goale lucind cuceritor;
funcții înalte de ciocli, clopotari
și nulități cu falnic viitor;
ca semn că sunt în crime solidari*

*hoarde de partide apatride,
dejecții programate în ocult,
ne varsă unde vor, ca pe lichide,
și-n forma vasului gândit demult
suntem anoste treceri suicide
lipsite de speranță și cuvînt*

*ne-am revenit, în lungul drum, din
toate,
căderile, mai mult ne-au înălțat,
să ne alunge din Eternitate,
prin nu știu ce ocultă sau tratat,
nu pot nici dacă-n ultima Cetate
suntem trecuți prin plug și secerat*

*în tot acest calvar, ca un convoi
de prăbușiri, blesteme și temeri,
privindu-ne liturgic pașii goi
din Stema Țării-un Înger, Alexandra,
deplînge România, stingându-se în
noi*

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Germain Droogenbroodt

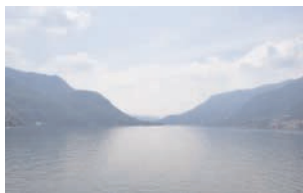
Jurnal, pagina 80

*Năpraznic trandafirii înfloresc,
însângărând tot câmpul
de parcă-ntreaga fire venele și le-ar tăia
presimțind ce-o să vină.*

*Desigur, veți spune, e-ndreptățit peisajul
să-și spună cuvântul și el, și poate să fie
pentru sau împotriva.*

Reiner Kunze, Germania, 1933

Traducere: Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Dorință

*Te ador, ești îngerul căzut
și înălțat la ceruri,
bând apa cristalină.*

*Te ador ca floarea care află
izvorul de cleștar castilian
din al evreilor deșert.*

*Te ador ca lacul ce visează
să-și afle albia ce duce
spre-ntinsul ocean,
spre împreunare.*

*Aș vrea să fiu eu boare
ce buzele-ți alină
și apa ți-o sărută,
dar nu-i prea mic potirul,
pentru a mă sătura?*

Chryssa Nikolakis, Grecia, 1977

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Cântec la miez de iarnă

*Atât de grele ale nopții umbre
imprimă inimii iubitei mele
acel adânc și sumbru ritm*

al profunzimii din tenebre.

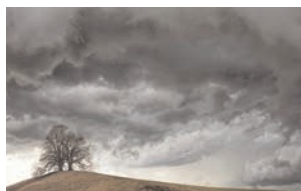
Când sub arc de semilună

*Când sub arc de semilună
briza frunze troienește
ai să-mi fii tu trandafirul.*

*Din tristeți de vârf de deget
grele tremurând pe corzi
zâmbet tot tu îmi vei fi.*

Stefán Hörður Grímson, Islanda (1919-2002)

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Despărțirea

*Deja în coborâre, a senectuții curbă,
arbor fără de frunze. De parc-am fi
aici o clipă doar, sub cerul care
îmbracă-n în puf de aur palmierii
când mâna ta de umeri mă cuprinde.
Sorbim suflarea razei ce se stinge
crescând distanța: doar o amăgire-i*

*să crezi așa în mila unui zeu. Ea
îndulcește crudul rămas bun al vieții.
Vor trebui întoarceri și deschideri de
noi cărări prin lumea adorată; se duc
cu tine dorul și tăcerea-mi și noaptea
n-are mult de așteptat: când primul
astru-n cer va răsări adio vom rosti,
eu voi pleca.*

Francisco Brines, Spania (1932)

Traducere: Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Crăciun 2019

*Nu doar un prunc se naște
în noaptea asta sfântă.*

*Când aruncat e zarul, nu știe unde-n lume
pe loc pustiu sau roditor se va opri,
e rostul soartei calea să i-o îndrume.*

*Sclipirea-nșelătoare ademeneste văzul,
ochiul nu mai discerne grandoarea
spre zenit.*

*Rămâne-ascunsă în neguri
a omeniei cale,
pacea și-nțelepciunea vin poate spre
sfârșit.*

*Cu cele mai bune urări pentru un
Crăciun pașnic,*

Germain Droogenbroodt
și echipa proiectului
Poezia Săptămânii

Traducere: Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Ion Teodor PALADE

Tabăra de Astronomie

„Dacă ești peste 45 de minute în parcul din spatele blocului, te invităm în Tabăra de Astronomie de la Cota 1000!”

Așa era mesajul primit dimineața, la ora 4 fix.

Trebuie să fie ceva interesant, am gândit repede și am început pregătirile. Peste 40 de minute ieșeam din casă, coborând scările tiptil, pentru că nu doream să-mi deranjez vecinii, care poate mai dormeau.

Jos, în părculeț, o mașină albastră înconjurată de trei faruri portocalii.

M-am apropiat și, prin ușa deschisă lin, o voce caldă de copil mă îndemnă:

„Urcă, urcă repede, plecăm peste exact 23 de secunde.”

Am urcat, fără nici o teamă, și într-o lumină albă - trandafirie am zărit un scaun, pe care m-am așezat foarte comod. Interiorul părea spațios, cu plante așezate în tuburi înalte, iar sus, pe tot plafonul, un imens acvariu prin care zăream delfini și caracatițe.

O ușoară vibrație m-a întrerupt din explorarea acvariului, apoi am auzit aceeași voce:

„Am ajuns ! Ușa se va deschide peste 23 de secunde.”

M-am uitat în jur, dar nu mai zăream decât marginile scaunului, restul părea cufundat în ceață. Instinctiv, mi-am fixat șapca pe cap și mi-am privit ceasul: era 4 și 51 de minute.

Ușa se deschise lin și am coborât în zăpadă, într-o pădure cu brazi uriași. Cerul era alburii, pretutindeni liniște, iar eu stăteam nemișcat în zăpada neatinată, ce-mi acoperea în totalitate bocancii înalți, pe care-i promisem de Crăciun de la bunicul Spiridon.

Și eram foarte calm, chiar și după ce mașina din care coborăsem se înălță puțin deasupra zăpezii, iar apoi dispăru peste vârful brazilor.

Un foșnet m-a readus la realitate, apoi am zărit o sanie trasă de 4 câini mari, albi cu câteva pete gălbui-maronii, lătrând vesel și oprindu-se chiar lângă mine.

Acceași voce caldă de copil se auzi venind parcă din străfundurile zăpezii:

„Urcă, urcă repede, plecăm peste exact 23 de secunde.”

Am urcat în sanie și m-am tolănit pe ceva moale, plăcut, care mirosea a iarbă proaspăt cosită.

Brazii rămăseseră undeva în urmă, iar înaintea nu zăream decât o mare albă de zăpadă.

Peste un timp, când aproape ațipisem, am auzit vocea caldă:

„Am ajuns . Coboră! O ușă se va deschide peste 23 de secunde.”

Am coborât și sania plecă imediat, dispărând tăcută în marea de zăpadă.

La picioarele mele se deschise o trapă. Am coborât câteva trepte până am ajuns într-o încăpere scăldată în lumină albă - trandafirie, unde chiar în mijloc apăru o masă și 6 scaune, apoi, ca dintr-o oglindă, 5 copii ceva mai scunzi decât mine, îmbrăcați în portocalii cu eșarfe verzii în jurul gâtului, se așezară pe scaune, iar din plafon, vocea caldă :

„Așează-te, așează-te repede! Comunicarea începe peste exact 23 de secunde.”

M-am așezat pe cel de al 6-lea scaun și am mai avut timp să-mi scot șapca mea, de culoare galben - pal - toamnătic, înainte de a zări cum gândurile celor 5 copii pluteau în aburi, adunându-se nor deasupra mesei, ca un curcubeu sferic.

În interiorul meu am auzit acea voce caldă:

„Du-te și tu, du-te acum, repede !”

Gândurile mele au intrat în norul sferic, s-a iscat o tresărire, iar în fața ochilor plutea o imensă piramidă, care se dilata, cuprinzând toate depărtările.

Peste culorile curcubeului curgea un ocean de tăcere.

Și printr-un târziu vocea mea se auzi clar:

„Doar cântecul ascultă-l, seren, cum numai marea... meduzele își plimbă sub clopotele verzi.”

Atunci piramida se frânse în miriade de alte piramide, într-un vârtej năvalnic, mistuitor, ce de departe părea că s-ar stinge în vârful degetelor noastre, ale celor 6 copii din jurul mesei.

M-am trezit la ora 5 fix, privind nedumerit cadranul alb al ceasului din camera mea.

Secundarul aluneca lin. O vagă senzație de disconfort simțeam asupra rotulei genunchiului drept. Era timpul să-mi îngădui un pahar cu apă și cele două mici pastile de Lyprinol.

Pe cadranul ceasului, deasupra secundelor, mulțimi de litere își căutau rostul, pe măsură ce le atingeam cu ritmul catifelat al respirației.

Și o voce caldă rosti fiecare literă, fiecare cuvânt, timp de 23 de secunde:

„Tu erai singurul pământean, care purtai incantația de la finalul Comunicării.”

Soarele se arăta prin geam, devenind tot mai îndrăzneț, pe măsură ce eu îl admiram.

Și telefonul, de undeva din bibliotecă, mă chemă insistent. Era bunicul Spiridon, care mă invita la el, să curățăm curtea de zăpadă. După micul dejun, am plecat bucuros la bunicul.

Să fi lucrat cam o jumătate de ceas, aproape tăcuți, sub un cer albastru, aproape mai albastru decât orice albastru, iar după ce am cărat cu sania aproape toată zăpada, ne-am schimbat, la gura sobei, ciorapii uzi, apoi am băut, încet, câte o cană cu vin fierț, în care se odihneau câteva firisoare de scorțișoară.

„Ai văzut, nepoate, cerul e mai albastru...”, zise brusc bunicul.

„Da!?”, m-am mirat eu, „dar, de ce ?”

Bunicul mă privi, cu un început de zâmbet, apoi zise:

„Am auzit și eu..., la știri, cum că e undeva o nouă stea, iar lumina ei ar fi ajuns și aici la noi, ar fi ajuns azi, mai spre dimineață.”

Am sorbit ultimele picături ale vinului fierț, ca pe niște lacrimi ale îngerilor, am închis ochii și așa fi vrut să-l întreb pe bunicul ce nume are steaua care ne trimitea acum fuioarele suave din lumina ei.

Nu l-am întrebat, pentru că cineva îmi șoptise numele, dar am spus:

„Bunicule, Steaua Pyramidus s-a născut odată cu mine, dar abia acum a ajuns lumina de la ea la noi.”

Bunicul s-a tras puțin înapoi și, contrariat parcă, a zis:

„De unde știi tu, măi copile, numele ăsta ?”

„Îl știu de demult...”, i-am spus atunci bunicului, „îl știu chiar de la stea, cu puțin înainte să se nască.”

Bunicul mai puse ceva vin în căni, dădurăm iar noroc și sorbirăm minunata licoare, sfîșind trupul timpului din jurul nostru cu scânteieri dulci ale fericirii.

„Apoi”, zise bunicul, „voi copiii sunteți daruri ale stelelor din cer...”

Și după cum mă duc cu gândul, cred că toate stelele au fost făurite de copii, chiar în clipa nașterii lor... sau poate un pic mai înainte. Așa că fiecare copil are o stea a lui, și fiecare stea are un copil al ei.”

Am ieșit amândoi pe prispa casei, pentru câteva clipe, zăbovind cu privirea pe bolta de vie, încărcată acum cu zăpada albă, primenită de lumina atâtor stele... câți copii are în dar să ducă

Pământul nostru de-a lungul timpului fără de capăt.

OAMENI ÎN DUHUL ETERNITĂȚII

Cezarina ADAMESCU

Puține sunt momentele covârșitoare din viața unui autor. Ele constau în întâlnirile providențiale care i-au fost date și care au rămas adânc înscrise în memoria afectivă. „Cartea Sabinei” ilustrează acest adevăr și faptul că autoarea a decis să evoce aceste întâlniri memorabile, de natură să ne

facă martorii peste timp ai acestor clipe de grație, este un lucru cu totul remarcabil.

Sabina Măduța este autoarea care s-a impus în literatura română prin astfel de evocări ale unor personalități de excepție ale neamului românesc: Vasile Voiculescu, Arșavir Acterian, Valeriu Anania, Vasile Boroneanț, Aristide Dobre, Gabriela Defour Voiculescu, Ion Ioan Diaconu, Pan M. Vizirescu, Lena Constante, Ana Blandiana, Ioana Stuparu, Melania Cuc, Viorel Boldiș și alții.

Interviurile realizate de autoare cu mari personalități, emisiunile televizate, ca și cărțile editate până în prezent, au rămas mărturii excepționale pe care Sabina Măduța le pune la dispoziția cititorilor în această carte evocatoare, care atinge genul memorialistic, dar vine și cu creații inedite, amintiri din propria copilărie sau evocări ale străbunilor săi. Și în plus, cu Pagini de Jurnal remarcabile.

Ar fi de prisos să menționez importanța și bogăția informațiilor pe care le aduce Istoriei Literaturii Române prin aceste mărturii. Ceea ce face acum Sabina Măduța este de a ne împărtăși, de a ne oferi din avuțiile sale, strânse cu mîgălă în lacra inimii, socotind că a te bucura singur de un lucru frumos și folositor nu-ți aduce plinătate de spirit. Ea este bună conducătoare de poezie și de proză și tot ce a trecut prin ea și a lăsat urme luminoase ne dăruiește, să ne bucurăm și noi.

În consens cu motto-ul semnat Fănuș Neagu, despre imensa personalitate a scriitorului Vasile Voiculescu, Sabina Măduța își exprimă afecțiunea față de acest gigant al literaturii române, în Capitolul I, intitulat: „Din preaplinul inimii”, în dorința de a-l descoperi oamenilor, așa cum și ea l-a descoperit și l-a cunoscut, adică prin opera lui.

Emoția puternică ne este transmisă, mai cu seamă

cea din clipa în care a avut loc impactul cu personalitatea lui Vasile Voiculescu, pe care îl consideră „încă un Luceafăr”.

Întreaga sa creație este o pledoarie pentru Cultură și Credință. Și mai ales, iubirea e piatra de temelie a tuturor creațiilor sale. Pe această plajă sonetistică aparținând autorului, s-a întemeiat postum o întreagă serie de volume „o adevărată Bibliotecă Voiculescu, complementară operei”. O dată descoperit, a fost, pentru criticii consacrați, dar și pentru o întreagă pleiadă de critici și exegeți noi, o adevărată revelație.

Ca o prelungire a acestui portret, autoarea introduce un articol privind activitatea sa gazetărească intitulat „Editor de duminică”. Este vorba de seria de articole în care „îl readuce pe scriitorul martir Vasile Voiculescu în atenția cititorilor”. Transcriind aceste mărturii și documente, autoarea ni-l face cunoscut și ni-l apropie și mai mult pe acest excepțional poet martir.

Capitolul intitulat: „Mărturisitorii” este alcătuit dintr-un buchet de interviuri, așa cum am menționat, despre oamenii care l-au cunoscut. Începând cu Arșavir Acterian, care îl numește pe Vasile Voiculescu „Poetul unei năluci”.

Ceea ce realizează Sabina Măduța în această carte este un remarcabil portret al poetului, alcătuit din vitraliile unor mărturii ale contemporanilor săi, mărturii din care reiese caracterul ferm, excepționala personalitate, patriotismul său autentic, generozitatea de care a dat dovadă, spiritul de sacrificiu care-l determinau să nu ia bani de la bolnavii săraci și uneori să le cumpere chiar și medicamente. În perioada Primului Război Mondial, funcționând ca medic la Spitalul Militar de campanie, s-a expus acolo la unele epidemii, cum a fost cea de tifos exantematic și febră tifoidă și chiar molipsindu-se de aceste grave boli. O statură morală de neclintit. El considera Poezia o ofrandă, nu un mijloc de câștig, și de aceea, în 1941, când i s-a acordat Premiul Național de Poezie, el a donat banii unei biserici din Ardeal pentru cumpărarea unui clopot.

Aceste scrieri ale Sabinei Măduța despre marea personalitate românească, dr. Vasile Voiculescu, au darul, nu numai să ne indigneze față de un regim care a eliminat în mod criminal elitele românești, dar SĂ NE ȘI UMANIZEZE, să ne facă mai buni, mai îngăduitori, mai pacifiști. Și aceasta, printr-un paradoxal joc al vieții și al morții.

Din toată literatura concentraționară, aceste pagini sunt zguduitoare și aproape greu de suportat. Și totuși, ele sunt reale, nu s-a inventat nimic, sunt declarații ale MARTORILOR acestor atrocități incredibile care s-au întâmplat într-o țară în care, terminându-se războiul, trebuia să domnească pacea și înțelegerea. Cruzimea omului împotriva aproapelui este fără precedent. Este o dezlănțuire incredibilă a fiarei din om.

Un alt capitol al cărții este rezervat unei creații de mare adâncime spirituală, un elogiu adus lui Dumnezeu, închinat Poetului Îngerilor, Vasile Voiculescu. El se numește: „Acatist de dragoste eternă”. Urmând ritualul acatistelor dedicate sfinților și Preafericitei Fecioare, autoarea exprimă în versuri evlavie, adorația, față de Divinitate, sub forma unei superbe rugăciuni. Nu o dată, poeta folosește cuvinte vechi, liturgice, care se mai folosesc încă în liturghii, în cântări și devoțiuni: zavistii, purcezi, prinosul, adumbrești, zăbavnic, stirpe, „culpeșei ispite”; nepregetând, glicofiluze, antimic ș.a.

Întregul text este un tezaur metaforic și eufonic care se poate recita sau cânta la Adorațiile particulare.

Capitolul intitulat „Lumina Cărții”, este o evocare emoționantă a copilăriei autoarei. Ca într-un adevărat Mozaic literar, cu nostalgie, autoarea evocă momente din copilăria sa, folosind limbajul vremii și al locurilor natale.

Autoarea evocă amintiri la persoana întâi, despre școală, tinerețe, viață. Cu o sinceritate cuceritoare, ea își declară aspirațiile, dorințele, proiecțiile spre un viitor din care să nu lipsească idolii săi: scriitorii acelor minunate cărți pe care le devora cu mare plăcere. N-au lipsit nici dezamăgirile, pentru că una sunt plăsmuirile minții omenești și altceva creatorii lor.

Capitolul III este destinat „Cronicilor de suflet”. Și prima este dedicată lui „Panait Istrati – Alexandru Talex – Un testament literar respectat”. Alexandru Talex a fost unul din marii prieteni ai lui Panait Istrati, sau, cum a fost numit, „prietenuț de cursă lungă”, de către Maia Belciu. Două spirite care se vor lega pentru eternitate.

Pagini impresionante scrie Sabina Măduța despre „Lena Constante și Evadarea tăcută”. Autoarea reproduce unele pagini din această excepțională mărturie a acestei talentate artiste și scriitoare, care a stat în închisoare din 1950 până în 1962.

Un document la fel de important este și Ultimul interviu cu Doamna Lena Constante.

Capitolul IV este rezervat Copilăriei și poartă numele sugestiv „Neuitată copilărie” pe dealurile Gepișului, raiul pe care-l poartă în suflet autoarea, de când s-a născut. Autoarea evocă plină de nostalgie, episoade emoționante din primii ani de viață și chipurile celor dragi: mama, tata, bunicul Dumitru Curpaș, poreclit Dede, și ceilalți membri ai familiei. În acest fragment de copilărie, autoarea și-a dat întreaga forță de creație și virtuozitate. Firea poetică răzbate fiecare rânduleț cu forța inspirației metaforice.

Autoarea reînvie o lume de acum 70 de ani și o face viabilă pentru noi, ceea ce nu-i la îndemâna oricui. Darul ei narativ este neasemuit. Ea păstrează graiul rural de atunci, cu expresii și cuvinte precum: a fișcura, a se înturna, cocie, șomarul, ciurdă, târnațul, colnița, duhănești, piporuș, boldași, chinzai, scoacă. Figuri luminoase, cum e cea a învățătorului Cărbunar, preoteasa Ecaterina Goldiș, preotul Vasile Goldiș, doamnele profesoare Tania Minoiu și Eleonora Laza, domnul profesor de limba română Alexandru Condoroș, sunt evocate cu nostalgie și lacrimă. Nu numai chipuri de persoane evocă autoarea în acest capitol, ci și satul în care s-a născut: Gepiș. Din acea perioadă, în afară de școală, i s-a întipărit în memorie, dangățul clopotelor bisericii din sat.

Capitolul V al cărții e constituit din „Jurnal de Tinca” și poartă numele de „Viața ca un canon”.

Urmează o pagină de jurnal intitulată: „Mama cea de pe urmă”, în același ton confesiv. Autoarea suprapune în minte figura mamei sale cu icoana Maicii Domnului de la Vladimiri, făcătoare de minuni. Marele merit al prozelor Sabine Măduța este surprinderea detaliului, care ia aspect de eveniment, de lucru deosebit de important. Micile întâmplări ale vieții cotidiene devin astfel mari semne ale destinului personajelor. Și oricât de dificil i-ar fi fost în marea grijă pentru părinți, ea s-a îmbogățit cu întâmplări, azi devenite amintiri de neuitat.

Ultimul capitol „Adaos”, cu date despre autoare, cu diferite păreri ale celor care o cunosc sau au cunoscut-o și referințe despre cărțile sale. Cartea de mărturisiri, dialoguri, interviuri, amintiri și evocări ale unor personalități remarcabile din cultura română este un reper strălucit a ceea ce înseamnă muncă, pasiune, dedicare, afirmare în atât de strălucitul și plin de miracole tărâm al literaturii românești de ieri și de azi, pentru beneficiarii din toate timpurile.

IV MEMORIAM GEORGE MIHALCEA

Anton GAGIU

Era dimineața zilei de doi ianuarie a.c. Deschid telefonul și la email-uri văd că am primit o fotografie într-un chenar negru. Nu, nu, nu era nicio greșală, mesajul era pentru mine. Conținutul mesajului și apoi fotografia m-au făcut pentru câteva momente să-mi pierd glasul. Colegul meu de școală militară George Mihalcea plecase la cele veșnice. A fost cu un an mai mare ca mine în promoție. În școala militară de ofițeri din orașul de pe malul Cîbinului am lucrat împreună la proiecte literare și artistice. Mi-l amintesc cum elevul George Mihalcea recita poezia celebră a lui Ștefan Augustin Doinaș „Mistrețul cu colți de argint” încât vedem auditoriul (și nu era puțin) cum îl privea și-l asculta înmărmurit. Glasul lui baritonal, apoi unduos ca o doină românească, profunzimea intonației, vibrația tonului, sufletul pe care-l punea în reproducerea textului făceau din om, poezie și timp un dat al înălțării spre culmile creației. Apoi meseria ne-a unit din nou la țărnul mării pentru un timp, unde George Mihalcea cu sânguință, seriozitate și pasiune și-a creat rostul său pe țărnul milităriei. A urmat apoi promovarea în structurile de presă ale Armatei, unde a activat mai mulți ani, la radio, la televiziune. Îmi amintesc cum îmi povestea de peripețiile sale ziaristice de pe frontul balcanic din perioada anilor nouăzeci și cu ce material reportericesc se mândrea. Dincolo de aceste realizări profesionale, George Mihalcea a fost și rămâne însă un poet autentic, de o sensibilitate aparte, pentru că poezia sa are o profunzime cum numai la marii poeți o poți întâlni. A publicat volume de poezie studii, eseuri:

- Numele focului (volum colectiv) în ciclul „101 poezii de dragoste” Editura Militară 1997;
- Galeria cu fluturi (poezie) Editura Cogito 1997;
- Sentiment latin (poezie, ediție bilingvă) Societatea Scriitorilor Militari 2004;
- Conferința de joi (studii, eseuri) Editura M.A.I. 2004;
- Securitatea privată (volum colectiv) Editura Detectiv 2005.

În curs de apariție: Sacerdot (poezie) Editura Muzeul Literaturii Române.

Publicistica sa este diversă și înseamnă: poezie, proză, eseuri, cronici literare, filme documentare. Realizator de emisiuni Tv: „Marș forțat” la B1 Tv și tot aici a realizat „Lumea cărților”.

Iată ultimele versuri cărora poetul George Mihalcea le-a dat viață pe 31 Decembrie 2019:

Inscripție pe o veche metopă

*nu încercați să vă faceți
leagăne de negură
din zdrențele anilor
care s-au dus*

*nu ascultați
încremenirea de semne
de sub blândețe
pe unde mai înoată
niște femei cu mâini albastre
ca și când cea mai adâncă tăcere
le-ar fi devenit casă*

*nu mai cântați
nici măcar una
dintre poveștile
care vă adorm
prin memorie
ci învățați altele
unde să vă ascundeți
de fiara hămesită
a drumului
către marile vămi
spre niciunde*

*dar asupra de toate
nu vă lăsați îngerii
să umble în libertate
căci există riscul
să fie prinși asupra faptului
de a vă dărui bucuria
strict interzisă
de profeți mincinoși
ai acestui veac
fără identitate.*

Odihnește-te în pace drag camarad!

DEVREME DESPRE VREME

Gabriela CĂLUȚIU SONNENBERG

Când ne referim la timp, noi, cei de sorginte latină, nu ne gândim doar la ceas, ci și la climă. Anglosaxonii, în schimb, specifici cum le place lor să fie, apelează la doi termeni diferiți: germanul Zeit vine dublat de meteorologicul Wetter iar englezescul time, diferit de ploioasa weather britanică, nu lasă loc vreunei interpretări alternative.

Nu m-ar preocupa atât de mult diferența aceasta de terminologie dacă s-ar rezuma doar la vocabular, dar, aflându-ne în plină etapă de dezbateri pe teme climatice, constat că, oricât am fi de pedanți cu delimitările verbale, odată cu schimbarea orei și anului luăm cu noi și confuzia legată de vreme, ca fenomen meteorologic. Cu toții suntem un pic nelămuriți, nu mai știm cui să dăm crezare, celor care susțin că ne deplasăm spre o catastrofă climatică sau celor care o neagă cu înverșunare.

De vreme (devreme?) ce pe vremuri nu aveam suficiente informații pentru a ne crea o părere proprie, acum avem prea multe și nu mai știm care sunt cele periculoase! Bine măcar că toți suntem de acord când vine vorba de măsurat timpul în ore și secunde. Ne bate ora la fel, tuturor. Până una alta ceasul omenirii bate la unison, neperturbat de starea... vremurilor.

Și totuși, când mă uit la spanioli, francezi sau italieni, comparându-i cu germanii, olandezii sau englezii, constat că percepția timpului, ca unitate de măsură a trecerii noastre prin lume, se face în mod diferit.

Altfel se scurge timpul în Spania decât în Germania! Nu uit replica chelnerului spaniol, care, întors din drum după ce i-a luat comanda unui turist german, i-a zis: „Vă servesc imediat, dar imediat spaniol, clar?”

Când meșterul spaniol vrea să te amâne, îți zice că revine mâine. Și nu rare sunt ocaziile când germanul chiar îl crede, așteptându-l a doua zi. Dar, de fapt, mâinele spaniol e perceput ca un fel de ... nu astăzi.

Cât despre starea vremii, spaniolii nu zic „prognoză meteo”, ei spun „prognóstico meteorológico”, de parcă am fi la loz în plic. Or ști ei de ce. Mă rog, astea sunt finețuri pe care le află toată lumea abia după, hmm ...un timp. Eu zic că timpul spaniolilor, ca mai toate substanțele, se dilată la căldură. Adică: merge treaba, dar mai pe-ndelete. La români e la fel.

Să țină oare asta de particularitățile climatice ale țărilor noastre? E drept că „latinii” locuiesc cu precădere prin țări răsfățate de soare, dar nu e o regulă universal valabilă (mă gândesc la America Latină și la ghețarii aceia incredibili, din sud). Britanici punctuali, nemți exacti, elvețieni cu tradiții la confecționat ceasuri, olandezi comercianți, cu toții se împacă bine sub soarele Spaniei, gustând lentoarea secunde. Fiindcă pot.

Totuși, stres există și pe Coastele Mediteranei, numai că nu-i așa de vizibil, are altă natură. Spaniolii se roagă să vină ploi abundente, care să-i dezlege de blestemul deșertizării galopante. Ploaia le ascultă rugile, potopindu-i uneori cu prea multă apă (vezi știrile la telejurnal). În rest e cald și bine. Între

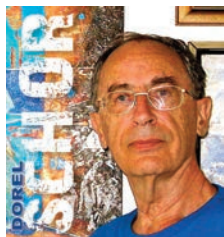
noi fie vorba, și clima României e frumoasă, având anotimpuri bine delimitate, nu doar griuri nuanțate pe-un fundal moinos. Suportabilă, încă.

Din perspectiva termodinamică, timpul nordeuropenilor parcă e conservat mai la rece, mai drămuț, mai contractat. Iar prognoza meteo din țările nordice e rubrică de bază în grila programelor de televiziune. Poporul o urmărește cu sufletul la gură, ca pe un serial de acțiune. Și în small talkul britanicilor vremea e subiect principal. S-ar zice că ploaia e bau-bau. Cum „privighetoarea unuia e cioara celuiilalt”, prin deșert strălucește cel mult prin absență. Palpitantă devine abia treptat, când se produce vreun cataclism (vezi paragraful anterior) sau când ... Veneția înnoată.

Nu cred să se grupeze convingerile pro sau contra încălzirii globale în funcție de „latinătate” sau „anglo-saxonism”. Latini sau ne-latini, condițiile meteo nu se orientează după locul în care rezidăm noi. Cu temperament vulcanic sau cool, oricât de bine am fi temperați, de furtuni nu scăpăm. Schimbarea climatică este de pe-acum o realitate confirmată. Că este vina noastră sau „doar” a unor factori externi, independenți de voința noastră, poate că nu mai contează.

Acum cincizeci de ani, în spatele Cortinei de Fier, rețeta supraviețuirii era derivată din politica strălucirii: nu conta cât de dezastroasă era situația, important era să demonstrezi că nu ești tu de vină. Noi, cei care am cunoscut acea

→ Continuare în pag. 26

PICTORUL ȘI COLECȚIONARUL DUPĂ 50 DE ANI

Dorel SCHOR

Prin anul 1965 s-a organizat în România o mare expoziție cu lucrări de artă plastică, cu ocazia aniversării a douăzeci de ani de la regim "democrat". Au fost mobilizați cei mai buni pictori și li s-a trasat misiunea să reflecte în lucrările lor marile prefaceri, entuziasmul oamenilor muncii, realizările și succesele repurtate în industrie, în agricultură și în celelalte domenii. Lipa Natanson era tânăr și talentat,

Până într-o zi când, nu de mult, a primit pe adresa sa de e-mail o scrisoare de la un colecționar de artă din România. Domnul Ilie Gângă din orașul Piatra Neamț îi comunica în frumoase cuvinte că este un sincer admirator al lui Lipa Natanson, se mândrea cu câteva litografii pe care le avea în colecție și propunea un dialog asupra tematicii, vremurilor și modului în care pictorul realizase lucrările.

A fost și începutul unei interesante relații cibernetice dintre pictor și colecționar bazate pe dragostea pentru artă, dar și un prilej de rememorare a drumului parcurs de primul, de la statutul de candidat anonim la Institutul de Artă din București și până la creatorul prezent în colecția pinacotecii de la Palatul Culturii din Iași, la Muzeul de artă din Piatra Neamț, la galeria de artă Kant din America, la Cabinetul de stampe al Academiei Române. Picturi în ulei,

asa că a pregătit pentru expoziția jubiliară un număr de litografii, care au fost apreciate călduros și selectate imediat. Dar nu au fost expuse niciodată pentru că autorul avea o mare pată... făcuse cerere de plecare în Israel.

În graba pregătirilor de plecare, Lipa a încredințat o parte din lucrări unor cunoștințe și colegi. Apoi, ajuns în Țara Sfântă a avut destule alte griji. Pe scurt, au trecut anii, a pierdut legătura și nu știa ce s-a întâmplat cu cele mai multe din lucrările sale.

linogravuri, fresce monumentale semnate de Lipa Natanson se află în numeroase colecții particulare, galerii sau pe fațadele unor instituții.

Avem acum prilejul să cunoaștem și câteva lucrări din colecția Carmen și Ilie Gângă, iubitori ai artelor din municipiul Piatra Neamț. Aprecieri lor l-a bucurat pe Lipa, nu mai puțin ca (pe vremuri) aprecierile maestrilor Rudolf Schweitzer-Cumpănă și Corneliu Baba sau a criticilor de artă Ion Frunzetti și Petru Comarnescu.

→ Continuare din pag. 25

latură lașă a comunismului, știm prea bine că metoda nu a funcționat pe termen lung. Indiferent a cui e vina, contează să căutăm soluții și apoi mai e nevoie să le și aplicăm, împreună.

Vremelnice sunt amândouă, atât timpul ceasurilor cât și cel care se... precipită. Ambele trec și se trec. În cazul ideal împreună! Ar fi fatal să treacă difazat, anulându-se vreunul din termenii ecuației timp/timp, cele două necunoscute lăsându-ne înghețați sau secătuiți, înnecați sau plouați.

E cert că suntem martorii nașterii unei noi „religii”, cea climatică. Cer iertare celor teiste, care rămân primele, firește, dar toate au un punct în care converg: Omenirea, respectiv salvarea ei. Omul rămâne

în centrul atenției, sau, mă ROG (sic!), în centrul atenției noastre (oameni suntem).

La ceas aniversar, de Crăciun și An Nou, îmi doresc să se suprapună adevăratele cele două credințe. Nu e deloc imposibil, sunt înrudite din start (amintesc: Omul în centru, știu că sună egoist, dar este un egoism la scară planetară).

Îl parafrez pe Blaise Pascal, care-n celebrul său pariu argumentează că a nu crede în Dumnezeu este mai periculos decât a crede în el, căci a nu crede implică riscul de a ateriza în iad, în timp ce a crede poate conduce cel mult la simpla constatare că te-ai înșelat. Zic, așadar: haideți să ne în-CREDEM în schimbarea climatică, chiar dacă demonstrația științifică e mai presus de percepția noastră de simpli

cetățeni cu școală. Cucul, când îi sună ceasul, scoate capul de la cutie nu ca să verifice poziția soarelui pe cer, ci pentru a ne da nouă de știre că ... timpul trece. Gălăgia lui are menirea să ne atenționeze să nu pierdem noțiunea timpului, să nu ratăm vreun moment important. Nu face el orele și minutele, el doar le zice, dar le interpretează pentru auzul nostru. Câtă vreme îl auzim e bine, dar cum rămâne cu ascultatul?

Să luăm așadar aminte la porocirile despre climă, căci nu știm ce ne facem dacă au dreptate. Nimic nu pierdem dacă facem economie, dacă recuperăm, reciclăm, recugetăm, reconsiderăm, acționăm... Cu toții vrem ca la anul și la mai mulți ani să nu ne stea-n loc ceasul. Și nu uitați de pariul lui Pascal!

LITANIE PENTRU FLACĂRA LIBERTĂȚII

Mariana GURZA

Motto:

„cerne Doamne liniștea uitării
peste nesfârșita suferință
seamănă întinderi de credință
și sporește roua îndurării
răsădește Doamne dragostea și crinul
în ogorul năpădit de ură
și așterne peste munți de zgură
liniștea iertarea și seninul”.

(Rugă – Corneliu Coposu)

Iată-ne în fața unui nou volum de versuri „TIMIȘOARA – Acolade peste timp” purtând semnătura jurnalistului, publicistului, romancierului și poetului Marin Beșcucă. Timpul scurs din decembrie 1989 și până acum, și-a pus amprenta pe eul poetic ca o ardere de tot continuă. Volumul de față se dorește a fi un omagiu adus Timișoarei, unde flacăra libertății a fost aprinsă de oamenii cetății. „...Timișoara se reazemă/ cu coatele pe Bega,/ puhoi de gloanțe și studenți,/ profesori, muncitori/ s-au înviat ATUNCE.../ Phoenix în Decembre!/ fâlfâind între Operă/ și Catedrală...” Un timp al morții, timpul din acele vremuri odată cu primul căzut. Dar, „Bega nu spală sângele,/ Bega încă ascultă, dar.../ Bega nu iartă/ Tedeum se aude din arhitectura

speranței”. (Preambul)

Strigătul poetului sună ca o litanie pentru cei răpuși, pentru cei rămași cu năzuințe de bine. Parcă îl aude pe Senior spunându-i: „Cine uită trecutul, merită să-l repete!”.

Cum ar putea să uite poetul acele zile? Se spune că poeții se bucură de iubirea Lui Dumnezeu. Cu menirea lor profetică, punctează de multe ori momente care rămân mărturie peste ani. Trăirea poetului Marin Beșcucă străbate fiecare poem. O zbatere intensă, parcă ar picta din lacrimi imagini sângerii. Bega încă ascultă, Bega nu iartă, „Bega își tremură năduful.../ ce s-ar mai

burzului,/ dar pentru cine? ascultă, spală timpul, tace,/și curge.../ se uită-n venirea zorilor/ și deplânge uitarea,/ ...mai suspină,/ dar o face-n sânii apelor,/ să nu tulbure!/ sunt oameni și ei.../ plâng, se bucură, uită,/ BEGA însă, NU IARTĂ!/ ...da-da BEGA e natură,/ BEGA e dinspre DUMNEZEU,/ nu minte, nici nu iartă ce nu se poate spăla,/ duce-n efervescentul zbaterilor de ape/ și de ascunsuri în nămolurile tăcute,/ toate câte s-au fost,/ așa cum s-au fost!/ se prea poate de stai de vorbă cu ea,/ se prea poate.../ poate un dram de noroc,/ dar este șoptire care trebuie deslușită,/ poate inima!/ sufletul știe că ar urca,/ iar acolo sunt toate cum

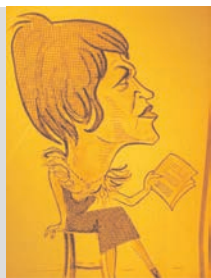
se trebuie.../ da, tace BEGA, tace,/ dar NU IARTĂ nimic dinspre Adevăr,/ nimic!/ cum care Adevăr?/ se aude din ceruri,/ dar mai am de căutat ca trăitor trecător!”. (Bega încă ascultă)

Parafrazându-l pe Emil Cioran, să te gândești spre ce vei fi? „Regretele tale n-au viitor. Și nici un viitor nu-i al tău. În timp nu mai e loc, în timp zace groaza”. Imaginile acelor versuri „din lumi nedefinite,/ glasul ți-ai încins,/ prin ceruri desfundate/ ecoul ți-s-a-ntins,/ cum luna se trezește în zumzetul de zori,/ așa și tu,/ ATUNCE!/ ai dat Lumii fiori,/ puhoiul fără stavili/ s-a revărsat în drum...” (Timișoara)

Din „pasul minții” ne trimite semne, ca un biet trecător, trecător prin semne... Faptele de atunci, evenimente de azi prind culoare prin versul revărsător. „Aci s-a mințit cu morții,/ s-a ascuns numărătoarea,/ s-au lăsat prea ușor să urce sufletele/ cu trupurile topite-n crematoriu.../ s-au făcut prin tedeumuri și alte cântări/ încercări de primeniri!/ dar lăcrima și Liturgia.../ BEGA îi povestise TEROAREA.../ da, patria cea dragă, TIMIȘOARA,/ a frânt în răspântii și istorie și țara...” (Bega încă ascultă)

Marin Beșcucă scrie cu sufletul. O poezie contemporană, poate pentru unii atipică, dar plină de nuanțe filozofice și bogată în metafore. Uneori te cutremură prin firescul expresiv prin adevăruri doar de Cer știute. Revine des la curgerea apei, la Bega care nu va spăla niciodată sângele vărsat. Apa ca simbol în literatură reprezintă dintotdeauna însăși viața, simbolul fertilității, înțelepciunii, virtuții și harului dar și generatoare a vieții și morții în

→ Continuare în pag. 28

WINTER TANKA POEMS

Gentiana GROZA

TANKA 1

*Prima ninsoare-
în parc doi cățeluși albi
și mulți porumbei
din ceruri coboară lin
stelute cristaline*

*First snow-
in the park two white puppies
and many pigeons-
slowly descend from the sky
crystalline stars*

TANKA 2

*Steluțe la geam
în așteptarea clipei
nașterii lui Iisus-
heruvimi și serafimi
mângâie inimile*

*Stars in the window
waiting for the moment
of Jesus birth-
cherubs and seraphs
comfort the hearts*

→ Continuare din pag. 27

tradițiile creștine. „...BEGA NU SPALĂ SÂNGELE/ spuneam,/ și-l aține.../ în cumințenia fiirii ei știe/ ce e sacru și ce nu-i,/ știe și cât Adevăr/ s-a păstrat/ din Adevărul scânteii ce s-a prăvălit/ peste catedrală,/ peste piața balconului,/ peste gloanțe, și peste șenile,/ peste muțenia cu care muncitorii/ înghițiseră c-au ieșit mai târziu.../ cine știe câte ascunde crematoriul acela,/ al bolii sfârșitului de secol,/ al sfârșitului de mileniu.../ deja atât de puțin s-a strecurat din mileniu,/ dar deja un deget din palma secolului/ și nu prea din Adevărul Scânteii.../ sunt încă murmure,/ piața se adună încă/ scânteia nu mai are Scânteia aceea.../ Scânteia!/ pașii morții încă se văd,/ dar moartea nu știe.../ iartă-i, Tată, nu știu ce fac,/ iartă-i, Tată...”. (**Bega nu spală sângele**)

Ca o rugăciune se desprind poemele, pentru cei care nu mai sunt. Cu o candoare discretă poetul imploră Cerul pentru iertare și îndurare. Timișorenii lui dragi, prezenți discret în poem, dar neuitat și la loc de cinste stă Seniorul ale cărui îndemnuri i-au

fost de folos.

„Puterea noastră născută din morminte s-a adăugat la puterea de viață și la curajul celor care, înfruntând primejdii, au zidit o țară care nu mai poate fi dărâmată. Stăpânirile și domniile sunt vremelnice, națiunile vrednice sunt eterne, neamurile înainteașă peste opreliști pe drumul destinului lor, vrednicia marilor înainte-mergători se împletește în viața celor care sunt și a celor care vor veni”. (**Corneliu Coposu – Din cuvântarea rostită la 1 Decembrie 1990**).

Așa aș putea explica truda poetului în a zidi în eternitate poeme pe care ni le oferă cu multă generozitate: dorul de Dumnezeu, iubirea pentru Adevăr și dragostea pentru semenii, care se revarsă din belșug în toate creațiile sale.

Marin Beșucă, deși azi marginalizat, își va găsi locul binemeritat printre scriitorii români care lasă un semn în urma lor „...deoarece timpul este nu/ doar impasibil,/ cât și un invidios de primă mână/ și poate intenta temutele „de îndată”.../ .../ vrem o lacrimă!/ și

lacrima s-a curs.../ din iubire pentru Adevăr!/ suspină Poetul ce-mi risipea ființa,/ din toate-am a vă da,/ doar să-mi vedeți Credința...” (**Bere de 3 secoli**)

Volumul cuprinde file de istorie de ieri și de azi, spre trezirea noastră a tuturor... „Tatăl nostru s-a auzit atunci,/ dar ceva a dat lucrărilor timpului alt sens,/ Ceva!/ mă uit în mine cei 30 de ani,/ nu pot spune că nu văd nimic,/ m-ar bate DUMNEZEU,/ nici nu-mi dau cu părerea ce-ar fi putut fi,/ doar mă uit.../ Centenar cu bucurie TIMIȘOARA! / nu ești tu vinovată pentru ce n-a făcut țara.../ fezandat atât timp, Punctul 8 nu se știe ce gust,/ iar o altă Revoluție pare exclus...” (**Pâine pentru agresori**)

Volumul „TIMIȘOARA – Acolade peste timp”, semnat de Marin Beșucă, un dar din partea autorului, un îndemn spre neuitare și Adevăr. Poezia rămâne pentru autor, așa cum o definea Seniorul, „o hrană spirituală care antrenează încredere în bine, promovează speranța și întărește sufletele copleșite de rău”.

SINOPTICA UNEI CĂRȚI TRIDIMENSIONALE

George ROCA

Mi-a căzut în fața ochilor o lucrare atât de interesantă încât am clipit de mai multe ori când am „răsfoit-o”! Trimisă prin email, în PDF desigur, de la Slatina la Sydney! Căci eu locuiesc la Antipozi. Noroc că Internetul mă ajută să nu fiu izolat de restul lumii. Super, am zis! Excelentă! La început m-au fascinat imaginile. Fotografie de artă, de mare clasă. De fapt asta te atrage mai întâi când deschizi volumul. Pe fiecare pagină o fotografie alb-negru demnă de un concurs internațional. Fotografii alb-negru, căci așa arata calitatea fotografiei moderne! Când îți apare în obiectivul ocular o imagine alb-negru te oprești, te uiți și pui frâna altor treburi. Dacă este de calitate cauți să o admiri, să o penetrezi cu privirea, să încerci să o descifrezi, să o compari chiar, să o înțelegi, să ajungi chiar până la rădăcina amintirilor tale.

În această lucrare prima imagine care merită să o privești cu atenție este chiar un portret al autorului... O fotografie tridimensională parcă, în care distinsul domn Valeru Ciurea, parcă te salută și te îmbie să pătrunzi în universul cărții domnie sale, să-i descifrezi tainele, semnificația imaginilor și a scrisului prezent în paginile sale. Migălos cum sunt din fire am numărat în cele 126 de pagini ale cărții 44 de imagini excluzând coperta. Patruzeci și patru de imagini care îți vorbesc, patruzeci și patru de imagini care te fascinează înainte de a citi măcar o literă din textele atașate. Crucea

de la pagina 24 parcă dispăre acoperită de zăpezile veșnice ale uitării. La pagina 42 ne salută parcă o Frida Kahlo modernă, înșprâncenată, în brațe cu un ursuleț de pluș care are buzele date parcă cu ruj...! O combinație între picturile vestitei mexicane cu sprânceană „Niña con máscara de la muerta” și „Yo y mis pericos”. Imaginea de la pagina 66 îmi sugestionează organul facerii lumii unde globul pământesc din fundal este ovulul care trebuie fecundat pentru a se ajunge la crearea unei noi dimensiuni cosmice. Sau mai simplu, un fel de luminiță de la capătul tunelului! Legătura creată de căsătorie o reprezintă fotografia de la pagina 74 unde simbolurile sunt și mai relevante. Aici, sfoara reprezintă inelul de logodnă, iar cele două crăcuțe sunt, cea din stanga „El”, iar cea din dreapta, cu scorburica, „Ea”. Adam și Eva în regnul vegetal. La pagina 78 m-a surpris o mână încheștată. O mână care vorbește parcă, o mână expresivă, o mână simbol... O mână care pare un prunc agățat de brațul mamei sale.

Spunea cineva că o fotografie face cât 1000 de cuvinte! Așa o fi? Eu zic că da! Deci 44 de fotografii fac cât 44.000 de cuvinte care, transformate în text, ar mai adăuga încă multe pagini la consistența cărții!

Trecând la analiza poeziilor rămâi plăcut impresionat de claritatea lor, de mesajul care vor să îl transmită, dar și de subtilitatea metaforelor folosite, de versificație, de eleganța prezentării! Parcă am aterizat pe

un tărâm literar japonez. Versurile pure par un mixaj între haiku, senryū și tanka! Cine știe să le definească!? Poate numai un cercetător sau un specialist în asemenea gen de poezie!? Simbolurile predomină și aici!

Poetul ne face o demonstrație de afecțiune: „Dincolo/ de cioburile visului meu/ ești tu/ respirând liniștit/ nemărginirea...//” (Dincolo – pg. 33) și una de iubire: „Însetat,/ pe muntele iubirii,/ mă răcoresc/ în norul sufletului tău/ întins peste mine/ ca o ploaie... //” (Însetat – pg. 35). Imagini sensibile și sugestive contopite în corpul poeziei moderne.

La pagina 53 întâlnesc o poezie care farmecă bizar. Parcă ar fi „sarea și piperul” dintr-o combinație a versurilor lui Heine și Eminescu!? O poezie mai lungă decât cele întâlnite în paginile anterioare, dar de data asta cu rimă adevărată. Citind-o, îți vine să mângâi pagina scrisă: „Și-n lacrimă/ și-n dor de dor,// Cu gândul tău mă înconjur.../ Și-n timp incert,/ nemuritor,// Cu gândul meu te înconjur.../ Și doru-ți port/ dar portu-i gol.// Doar marea vine

ca un sol/ Cu-n val-năframă,/ Alb, bizar,/ Mă scaldă iar... și iar... și iar,/ până-n amurg de felinar/ murdar și spart/ din vechiul far...//" (Timp).

În poemul „Tărâmul de niciodată” autorul propagă dragoste, încearcă să facă oamenii (mai) buni, să creeze armonie cu universul vegetal, cu florile, cu trandafirii: „*Hai să ne imaginăm/ că trandafirii/ sunt tot prietenii noștri,/ că sufletul meu/ și sufletul tău/ se abat/ din când în când/ acolo unde nu ne găsim/ niciodată...//"*. În poezia „*Curriculum Vitae*” (pg. 75) poetul își încleștează pumnii patriotici și își face un autoportret exploziv „*Sunt român/ get-beget,/ Robul miriapodului/ get-buget./ Sunt stafia/ motociclistului/ alergând/ plictisit/ la zidul morții./ De câte ori/ clipeșc/ sunt în același loc,/ Chiar dacă alerg/ Cu peste o viață/ pe oră...//"*.

Interesantă lira cu care a fost dotat poetul Valeru Ciurea... Trebuie să fii calm când îi citești poemele, să încerci să-l înțelegi, să vibrezi alături de el... Îți garantez cititorule că te vei simți bine. Poezia place, fascinează, iar proza care urmează în a doua jumătate a volumului pare interesantă și atrăgătoare. Autorul, printr-o notă scrisă la pagina 79 ne avertizează direct: „*Viața noastră nu este însă poezie. Prozaicul ne îmbracă zilnic cu ternele-i haine, ne acoperă în așa fel încât să nu mai poată pătrunde în noi lumina frumosului, a artisticului, a dragostei fără de care devenim altceva decât oameni.*”

Prezent cu câteva eseuri și povestiri cu tâlc, relatări sau pagini de jurnal, domnul Valeru Ciurea caută să ne facă cunoscut intenția sa de a privi cu ochi mari lumea ce-l înconjoară. Abordând diferite tematici atrage atenția cititorului asupra diferitelor

ipostaze pe care le-a trăit sau le-a gândit.

În eseu „Șah la pion” autorul referindu-se la evenimentele din 1989 - care posibil că l-au marcat puternic - vorbește despre românul care s-a trezit din „somnul cel de moarte” și a plecat la luptă, relatând filozofic: „Suntem ca pe o tablă de șah cu piesele aparent în dezordine, iar noi nu suntem atât de maeștri încât să știm pe unde s-a oprit jocul, nici cum ar putea să continue. Când întoarcem privirea, piesele se mișcă fără ca noi să ne dăm seama. Rămâne aceeași dezordine, semn că maeștrii ce-l conduc știu foarte bine să se descurce în această dezordine.”

Povestirea cu tâlc, numită „Mușuroiul de furnici” mi-a atras atenția de asemenea. M-a impresionat acea furnică truditore - simbol al hărniciei - urmărită de ochiul autorului, care ajunge cu încărcătura din spinare la „poarta” mușuroiului și acolo i-o „saltă” un hoțoman de trântor... dându-se el adevăratul titular al transportului. Ei, parcă acest fenomen nu se întâmplă și la specia umană! Câți trudes, câți sunt exploatați, câți se prezintă cu furturi... zicând că e truda lor!

Încet-încet ni se succed în paginile ce urmează diferite materiale interesante, o proză scrisă cu inima și sufletul autorului, cu o experiență vastă, și care cu o sensibilitate aparte

captează atenția cititorului de la titlul până la ultimul cuvânt al articolului.

Aș dori să am această carte într-un univers palpabil, fizic nu virtual, să pot să o admir pe viu, să o mângâi, să o descifrez și să o pun apoi pe raftul cu cărțile cele mai dragi. Ba nu! Să o țin la vedere pe masa din living room și să o arăt tuturor prietenilor care îmi calcă casa, pentru a le vindeca rănilor și durerile sufletești, pentru a le trece necazurile și pentru bucuria sufletului lor.

Estetica volumului este într-un echilibru perfect! Compusă din trei părți: fotografie, poezie și proză! De aceea am numit-o „tridimensională”!!! Domnului VALERU CIUREA îi place simetria! Până și numele și prenumele autorului este compus din șase litere fiecare! Oare câte secrete mai sunt de descoperit în volum...

Nu aș vrea să îl parafrzez pe Tudor Arghezi cu „*Carte frumoasă, cinste cui te-a scris*”, deoarece critică modernă a folosit sintagma prea des, uneori prea des... pentru niște cărți fără prea mare valoare. Totuși, această carte mi se pare un obiect estetic deosebit, o adevărată bijuterie literară. Se poate evidenția mâna de artist și de profesionist a editorului, a tehnoredactorului cum poate fi numit autorul cărții, totodată și director al editurii „Casa Ciurea”... editura care face cărți frumoase...

ALEGORIE

Raul ANCHEL

Când m-am născut (așa se spune, dar sigur nici asta n-am știut să o fac singur), am primit cel mai prețios dar... fără nici un dar, viața de la părinții mei! Încă nu știam bine ce-i cu mine și MAMA mi-a făcut un alt dar un rucsac spunându-mi: „Ăsta este sacul tău. Sacul tău, sacul viselor tale. Nimeni, vreodată, nu ți-l poate lua, nimeni nu-ți poate fura ceva din el. Folosește-l când ți-e bine dar și când ți-e greu. Nu prea am înțeles atunci despre cei vorba”.

Simțeam cum dimineată de dimineată încă un vis intră înăuntru în sac. Și mă minunam, sacul nu era mai greu. Îl țineam pe spate de dimineată până seara. Câteodată câte un vis mă făcea să plutesc în afara casei, a străzii a orașului, eram ca-ntr-o pictură de Chagall plutind fericit sus printre nori. Câteodată un vis rău mă trăgea la fundul apei sau mă lăsa să cad de la o mare înălțime. Era de speriat, știam că e și așa visul meu deși tare nu-mi plăcea. O pictură de Goya și nu cea cu Majele!

Atunci de mult când am ieșit din casă pe DN8, țin minte ce zi splendidă era. O zi de primăvară. Natura avea culorile mele preferate. Cerul și grânele, câmpiile și soarele. DN8 era bine asfaltată... Părea ca universul începe de la mine. Cele două laturi ale șoselei se depărtau una de alta și șoseaua se lărgea continuu. Rânduri mari de stejari înalți ascundeau lanuri bogate de grâu. În zare cerul strângea în brațe șoseaua care părea mai de grabă o limbă scoasă puțin zeflemitor către univers. Ce bine-i când cerul ți-e părtaș în toate.

Sacul de pe spate nu mă lăsa să mă opresc. Mă făcea să sar plutind peste orice opreliște. Totul era feeric. Spre seară îmi căutam în sac un vis frumos. Alea frumoase erau totdeauna deasupra... că le scoteam mereu. Alea mai urâte se ascundeau pe fundul sacului rușinate.

Mă întindeam pe iarbă îmbătat de mirosul pământului proaspăt arăt și visam. O doamnă ce vise. E adevărat că de multe ori îmi plăcea să visez aceleași vise seară după seară. Ani după ani am trăit cu visele astea frumoase. O parte din vise se împlinesc. Atunci le scoți din sac și alte vise le înlocuiesc.

Acum când am ieșit din casă pe DN70 aproape, e o zi de toamnă. Natura are culorile mele preferate. Sincer să fiu parcă roșul nu e ca roșul de pe DN8, nici albastru, nici galbenul... Poate e o chestiune de vedere! Eu cred că e la fel și pentru alții... Pentru mine însă a rămas deosebit, e frumos, e schimbat, e altfel.

DN70 aproape, nu e așa bine asfaltat. E mult praf și pietriș, multe gropi și găuri. Se merge mult mai greu, mai încet pe DN70 aproape. Nici visele (nimeni nu mi le-a luat) nu mă mai ajută să sar peste orice opreliște. Mă opresc înaintea lor și mă așteaptă să le ocolesc.

Cele două laturi ale șoselei se grăbesc una în spre alta. Copaci uriași închid acum orizontul și cerul abia de se vede. Totul e mult mai prăfuit ca pe DN8. Mă uit înapoi și văd că șoseaua e ca limba scoasă a universului. Nu mai e zeflemitoare ci compătimi-toare parcă. Așa e pe DN70!

Compătimirea nu o sufăr. Sacul de pe spate, mă gândesc, că e soluția la orice. S-a cam rupt bietul de el. Fundul lui e găurit. Visele bune ies mult mai repede decât cele rele. Totuși am atâtea vise frumoase în el! Îmi scot unul din visele de pe DN8. Visul e tare frumos, dar nu sunt sigur că e vorba despre mine. Poate e altcineva în alt loc și în alt timp.

Mama mi-a dat sacul viselor. Mi-a făcut viața frumoasă și-mi îndulcește plimbarea pe DN70 aproape. N-am crezut că vederea, bat-o vina, auzul și mirosul pot fi așa influențate de praful de pe drum. Totul e mai neclar... Mai puțin apetisant... Culorile mai pale, mirosurile mai puțin provocatoare și priveliștile, parcă vor totdeauna doar să-mi ascundă câte ceva. Și dorința de vise se alterează ușor pe DN70 aproape.

Nu-i pot face asta MAMEI. Scotocesc mult în sac. Scot din el numai vise de Bună Dispoziție, vise ce mă fac să râd, ce mă fac fericit. Și râd. Râd de visele de pe DN8 vise de copil... Râd că am trecut atâtea șosele de la DN8 la DN70 aproape și că n-am văzut că sunt din ce în ce mai prăfuite. Astăzi în vis mi-a spus un personaj hazliu și de neidentificat, bine că n-ai văzut praful de mult de atunci..., ce-ai fi putut face? De ce să știi că v-a veni praful ăsta des, dacă tot nu-l poți evita? Avea perfectă dreptate. Păcat că nu -i știu adresa să-i mulțumesc

Râd fericit pe DN70 aproape... Chagall, Goya, Van Gogh sau un jazz bun, improvizat, dar în special familia, prietenii mă pot face fericit și pe DN70...

MICĂ LECȚIE DE ISTORIE

Ioan-Aurel POP

Am primit un mesaj prin poșta electronică, pe care îl reproduc aici: „*Dragii mei prieteni, vin către voi cu o mare dilemă... Am un mai mult decât prieten, care, de câțiva ani, a descoperit... slavismul! Nu în sensul general, istoric, ci în permanența lui pe teritoriul ce formează azi România! Îmi explica că, în fond, românii sunt*

slavi, că și dacii/geții erau slavi și că prezența lor pe acest teritoriu este de la... 3.000 de ani înaintea lui Hristos, că toponimele sunt majoritar slave, că boierii erau slavi, că Biserica, obiceiurile etc.! Că țărani noștri moldoveni fugeau în Basarabia rusească, căci era mai bine acolo (dixit Eminescu!?). Inutil să vă spun că este un adept total și hotărât al teoriilor lui Neagu Djuvara în chestiunea cumaniilor ca fondatori ai Munteniei, și un și mai mare admirator și apărător înverșunat al lui Boia, susținând că noi, românii, suntem practic niște erori ale naturii, care ar fi trebuit înglobați în fabulosul Imperiu Rus, pe de o parte, și în și mai fabulosul Imperiu Germanic (Austro-Ungaria de mai târziu)! Toate acestea sprijinite de un document al unor analize de ADN, făcute la Oxford, pe care le servește cui vrea să le audă! Bref: românii sunt niște gunoaie trădătoare, bune la nimic, mult mai urâți și fizic și, mai ales, moral și intelectual decât toți vecinii noștri și mai ales decât marele nostru frate/tată... slavi! Cred că ezită să afirme că toată Europa era slavă grație haplogrupului R1a (tipic slavilor nordici). Acum mă întorc către voi și vă întreb cum cum trebuie să reacționez? Îmi cunoașteți caracterul impulsiv, deci « blagosloviți-mă » cu un sfat, nu cu tipica noastră flegmă britanică, moștenită de la strămoșii noștri celti! Așteptând cu nerăbdare opinia voastră, Al Vostru, Bogdan.

P.S.: Inutil să precizez că nu sunt un daco-maniac, nici un unicist genetic înfierbântat, cred în influența indiscutabilă a slavilor asupra noastră etc.”

Mesajul acesta nu este singular și alternează cu multe altele, la fel de surprinzătoare. În el nu este vorba nici despre romanitatea românilor și nici despre tracismul (dacismul) lor, cum ne obișnuiserăm. Este vorba despre slavismul românilor! Ce să înțelegem din acest text? Primul gând se îndreaptă către ideea unei provocări. De ce? Slavismul pretins al românilor a fost susținut fervent în „obsedantul deceniu” (circa 1950-1960), în prezența trupelor sovietice care aduseseră pe

tancuri comunismul în România. Atunci, românii erau - mai exact, trebuiau - să fie slavi. În al doilea rând, textul are câteva elementare greșeli de ortografie (corectate de mine tacit), ceea ce ar arăta că autorul nu este român. Se poate să fie o producție a unor troluri ruși, bine ghidați, troluri care tulbură serios opinia publică românească și mondială în ultimii ani. Totuși, cum se poate ajunge la astfel de aberații și cum ajung unii să le și creadă? Explicațiile sunt multe și complicate.

Alt text, de data aceasta din Horia Roman Patapievici, vol. Politice, 1996: „Un popor cu substanță târâtă. Oriunde te uiți, vezi fețe patibulare, ochi mohorâți, maxilare încrâncenate, fețe urâte, guri vulgare, trăsături rudimentare”. „Românii nu pot alcătui un popor pentru că valorează cât o turmă: după grămadă, la semnul fierului roșu”. „În toată istoria, mereu peste noi a urinat cine a vrut. Când i-au lăsat romanii pe daci în forma hibridă strămoșească, ne-au luat în urină slavii: se cheamă că ne-am plămădit din această clisă, daco-romano-slavă, mă rog. Apoi ne-au luat la urinat la gard turcii: era să ne înecăm, așa temeinic au făcut-o. Demnitatea noastră consta în a ridica mereu gura zvântată, iar ei reîncepeau: ne zvântam gura la Călugăreni, ne-o umpleau iar la Războieni, și așa mai departe, la nesfârșit. Apoi ne-au luat la urină rușii, care timp de un secol și-au încrucișat jetul cu turcii, pe care, în cele din urmă, având o bășică a udului mai mare (de, bețiile...) i-au dovedit”. Aici este vorba despre un intelectual care nu este istoric de meserie și care își spune părerea despre propriul popor și despre istoria acestui popor. Firește, lucrurile nu trebuie luate neapărat literal și nici scoase din context, iar intelectualii subțiri, „boierii minții” ar putea spune că metaforele sunt chiar încântătoare și că, într-o țară liberă, oricine poate să spună orice etc. În fond, în Franța, demult oamenii de artă (mai ales de film) i-au ironizat pe celti (gali) și aproape nimeni nu s-a supărat. Lăsăm aici deoparte diferența de abordare și finețea spiritului francez în raport cu grosolănia abordării noastre dâmbovițene. Totuși, autorul citat, după asemenea rostiri virulente și indecente, a ajuns un mare demnitar român, care a ocupat nu demult o funcție echivalentă cu cea de ministru. Orice om cu judecată sănătoasă se întreabă cum se pot scrie asemenea năzdrăvăanii în cărți serioase, care nu cultivă satira și umorul. Cum și de ce ajung unii să se pronunțe despre trecut așa de nonșalant, ca și cum ar ști toată taina lumilor revoluate și întreaga istorie a românilor? Oare oricine este capabil să cerceteze trecutul și să tragă concluzii despre acesta?

Oricum, în fața unor astfel de gânduri și idei nu se

poate să nu ne punem întrebări grave. Nu putem să nu ne întrebăm de unde vine atâta încrâncenare, atâta semeție, atâta ură și atâta răutate. Să avem noi dreptul, noi cei care ne înfruptăm din „pâinea noastră cea de toate zilele”, să urâm așa de mult poporul român? Cum să putem spune că acesta este cel mai nevrednic popor din lume? Cum să vărsăm atâta venin asupra unui neam care trăiește alături și împreună cu alte neamuri și care nu o duce „ca în sânul lui Avram”, dar există pe această lume? De unde și de ce să vină toată huliarea aceasta? Ca să putem răspunde unor astfel de dileme, trebuie să cunoaștem viața, adică istoria. Noi nu suntem numai ființele actuale, de o vârstă anume, ci suntem și tot ceea ce a încorporat în noi, prin educație, experiența oamenilor de dinaintea noastră. Dacă nu ar fi așa, atunci am lua-o fiecare mereu de la capăt, ca Sisif.

Istoria este însăși viața noastră, în care este încorporat și prezentul oamenilor care au trăit în trecut. Cum această viață de odinioară nu se dezvelește de la sine pentru a fi cunoscută, societatea are nevoie de specialiști care să descopere și să studieze urmele trecutului, adică izvoarele (sursele) istorice. Studiul izvoarelor este o operațiune anevoioasă, pentru că ele, chiar dacă sunt, unele, nescrise, nu vorbesc de la sine. Sursele scrise folosesc, de regulă, limbi vechi, pentru cunoașterea cărora este nevoie de mari eforturi, de erudiție, de acribie.

Aceste dificultăți - dar și altele - fac reconstituirea lumilor de demult destul de relativă, dar nu atât de relativă încât criteriul adevărului omenesc posibil să nu funcționeze. Există reguli și principii care îi ajută pe istorici să ajungă la reconstituiri plauzibile, cât mai apropiate de modelul pe care îl studiază. Totuși, în calea cunoașterii istoriei, există o serie de obstacole care vin din interiorul societăților contemporane, dar și din interiorul breslei istoricilor. Din pricina acestor obstacole, unii pretind că istoria nici nu poate să fie cunoscută. Trecutul a fost, însă, întotdeauna important pentru prezent și pentru viitor, pentru indivizi, dar și pentru comunități mari sau mici, de la grupuri regionale până la popoare și națiuni. Întâmplările din trecut - ca și cele din viață, în general - sunt bune, rele, oarecare și pot fi selectate subiectiv, pentru a servi anumitor scopuri, uneori politice. Cum politica înseamnă putere, istoria a devenit pentru multe regimuri un instrument de guvernare (instrumentum regni).

Această introducere a servit ca preambul pentru a ne referi mai în detaliu la istoria românilor. Ca orice popor, și românii au istoria lor, care nu poate fi înțeleasă decât într-un context general, prin comparație cu istoria altor popoare. Evident, cei care pot să scrie cel mai bine istoria românilor sunt specialiștii români, care au la îndemână cele mai multe izvoare (cele mai multe izvoare ale istoriei românilor se găsesc, de regulă, în România), care au limba română ca limbă maternă etc. Cea mai mare parte a istoricilor de meserie au cercetat trecutul nostru în funcție de criteriul adevărului, dar cum acest adevăr nu este absolut - cum ar dori o parte a publicului - au apărut și exagerări grave, unele de forma extremelor. Astfel, s-a

susținut în anumite perioade fie că istoria românilor este glorioasă, plină de victorii și de realizări unice, fie că este rușinoasă, plină de înfrângeri și de cedări jalnice și lașe. O variantă a acestor extreme susține fie că istoria românilor reprezintă o reconstituire absolut veridică a vieții din trecut, fie că este o adunătură de mituri (adică de falsuri) naționaliste care nu au nicio legătură cu realitatea și pe care le-au perpetuat istoricii români.

Adeptii gloriei eterne susțin, de regulă, că românii sunt cel mai vechi popor din lume, descins, dacă nu din pelasgi, atunci din traci (daco-geți), care erau cel mai numeros popor din lume, după indieni (Herodot), că daco-geții au construit o civilizație foarte avansată, situată deasupra celei romane, că romanii au învățat latinește de la daci etc. Aceștia sunt chemați, în general, autohtoniști, tradiționaliști, naționaliști, antieuropeni etc. Adeptii nimicniciei noastre spun că suntem un popor minuscul, fără personalitate, fără trecut și fără perspective, că nu ne cunoaștem originea (care a fost ba romană, ba dacică, ba slavă, ba cumană etc.). Aceștia se consideră de multe ori europeniști, globaliști, internaționaliști etc.

Iată o crasă minciună susținută de autohtoniști și referitoare la Podul lui Traian: „*Toată lumea a învățat în școală, de la clasele primare până la liceu, că podul de la Drobeta a fost construit de arhitectul Apolodor din Damasc, în doi ani! Fals! Nu există nici un document despre asta! Podul nu apare monumentul de la Adamclisi, ceea ce e un argument că nu romanii l-au făcut.*

- *Romanii nu au putut face podul în doi ani, în condițiile în care unul dintre maluri era în stăpânirea dacilor.*

- *Decebal, pentru care libertatea poporului său era mai presus de orice, nu putea să stea cu mâinile în sân și să privească cum se construiește podul sub ochii lui.*

- *Cu tehnica actuală, ar fi necesari cinci ani pentru finalizarea unei asemenea construcții. Pe Columnă, apar romanii trecând pe un pod de vase. Cine a construit podul? Evident, dacia lui Burebista și Decebal, care stăpâneau ambele maluri ale Dunării și care treceau des Dunărea și nu numai când fluviul era înghețat. Pe unde, dacă nu pe un pod?”*

Mai întâi, în acest text, apare disprețul față de școală, susținându-se că ceea ce se învață la școală este fals! De fapt, mărturii istorice (nu numai documente; autorul nu cunoaște noțiunea de izvor istoric, confundând documentul cu sursa în general) despre Apolodor din Damasc, despre operele sale și despre podul de la Drobeta, edificat sub Traian, sunt suficiente. Să luăm doar inscripția de la piciorul podului (Tabula Traiana), de pe malul sârbesc: „*Împăratul Nerva fiul divinului Nerva, Nerva Traian, Augustus, Germanicus, Pontifex Maximus, investit de patru ori ca Tribun, Tatăl Patriei, Consul pentru a treia oară, excavând roci din munți și folosind bârne de lemn, a făcut acest pod*”. Lipsa imaginii podului de la Drobeta pe monumentul de la Adamclisi este absolut firească.

Urmare în numărul viitor

POEME

Ioan POPOIU

Nopti

O zi
goală de sens și de trăire
pe ce să-ți fixezi
conștiința
ca să poți continua
biată creatură
care nu mai speră nimic
zile lungi chinuitoare
când simți cum te înghite vidul
ca o povară prăvălită peste umerii tăi când
nu mai poți păși zidul ca o margine de prăpastie
trageți în mine să se sfârșească odată
clipa în care energia se scurge din tine
ca nisipul dintr-o nevăzută clepsidră
întinzi mâinile descărnate să te prinzi
de un fir de pai ca să supraviețuiești până mâine de
ce determinare mai poate fi vorba când deșertul ne
înghite de vii și toate reperate
știute s-au prăbușit unde este flacăra pornirea
impetuoasă torța ce-mprăstie întunericul
peste tot e beznă noaptea minții
vedem inși ieșiți din peșteră cum sugrumă
ființe nevinovate care nu știu încă ce-i viața
vedem nepăsarea și cinismul cum pășesc
nepedepsite peste viețile altora văd cum
golul înghite ultima oază de umanitate
entropie generalizată suntem singuri
pe planetă și fără apărare într-un ungher
obscur de univers fără călăuză
fără speranță fără lumină
în întunericul cel mai de jos
la porțile infernului
și mai văd, o, Doamne, dă-mi putere...

CONFESSIO

Nu-mi vorbiți de suferință
răul de care suferim nu are chip nici nume
nu oamenii nu mă mai încântă nici femeile
a mers cineva din voi acolo...departe...
în căutarea Graalului
s-a scufundat în aflarea Inelului

ne mulțumim cu orizonturile familiale
am devenit ființe de casă domestice
îl admirăm pe Don Juan uităm că
era un mare spadassin care chiar risca
pentru iubirile sale în ochii lor era un erou
am pierdut acea fervoare sufletească medievală
insuportabilă până la demență
bucuria curată și suferința nemărturisită
ne sunt străine ne temem de ursul de sub pod
dar visăm să-ncepem marea călătorie
am pierdut prea mult din ființa noastră
inocența nevinovăția dimineților copilăriei
provocarea reală se află tot în noi înșine
ce vrem să cucerim dacă nu
partea cea mai tainică din sinele nostru
nu știm cine suntem dar vrem să-i cunoaștem
pe ceilalți să conducem destinele
a milioane de ființe
unde ești Socrate să deschizi ochii
lui Alcibiade cel ce voia să conducă
cetatea ateniană fără să știe
ce e legea dreptatea adevărul
acest joc dement iresponsabil
cu existențele celorlalți
pe care vrem să-i facem fericiți
pășim pe un drum fără început și sfârșit
suntem oameni ai clipei fugare
inși fără noimă
ce acte eroice să săvârșim
când ne-am abandonat plăcerilor ieftine
ne-am pierdut exuberanța arta sărbătorii
ne este străină nu mai știm să fim fericiți
anticii știau să trăiască și să moară deopotrivă
Seneca și Petroniu nu aveau nimic de învățat
de la alții egali în viață senini în moarte
ca să ajungi în viață la fapte alese să știi
în orice clipă să renunți la ea
spun însă că trebuie să trecem zidul negru
înalt până la cer și să pășim într-un dincolo
pe care să-l construim singuri...

Volum în pregătire

Interviu din Quebec, cu Vasile Trif

Virginia MATEIAS

Între sacru și profan, viața preotului și artistului Vasile Trif se desfășoară pe două continente, artistul aparținând în egală măsură spațiului românesc și celui canadian.

Licențiat în teologie și filosofie la Cluj, Vasile Trif caută în mod constant răspunsuri prin intermediul poeziei, picturii și gravurii asupra creației lui

Dumnezeu. În viziunea lui rolul artistului este acela de a aduce o lumină prin creație, declanșând în felul acesta o primenire, o transformare în interiorul oamenilor pentru care simte iubire. De aceea, în Canada Vasile Trif urmează facultatea de asistență socială la UQAM. Ca pictor de icoane, el este membru al Asociației iconografilor și iconofililor din Québec (Regroupement des Iconographes-Iconophiles du Québec) participând cu icoane pe sticlă la expoziții de grup organizate în colaborare cu Musée des Maîtres et Artisans du Québec. El este totodată și preot la Biserica ortodoxă română Sf. Pantelimon din Saint-Eustache, pe al cărui sit promovează poezia, formă de exprimare cu care Vasile Trif rezonază profund.

Debutul literar al poetului Vasile Trif are loc în anul 2002, cu volumul de versuri "Fiul în risipire", apărut la editura Risoprint, Cluj-Napoca. "În general literatura scrisă de fețele bisericești respiră un aer ceremonios, sacral chiar și atunci când abordează teme mai puțin canonice. Nici preotul și nici poetul Vasile Trif nu par a face excepție," apreciază Ion Burnar, redactorul cărții, insistând asupra tonului grav și confesiv al versurilor dar și asupra imaginilor artistice convingătoare pe care le găsim în acest volum :

„Oare îngerii scriu poezii ? / da, cred că da/ și ni le șoptesc nouă/ din când în când / când uită de ei.”

Personal l-am cunoscut pe Vasile Trif la vernisajul primei sale expoziții de artă plastică, la Montreal, în noiembrie 2019. Întâlnirea a prilejuit un dialog viu despre nevoia esențială de exprimare artistică a ființei umane, văzută de Vasile Trif ca: "o responsabilitate a talantului care nu trebuie îngropat ci înmulțit pentru aduce o bucurie, o lumină lumii." Interviu luat artistului și preotului Vasile Trif pentru

revista „Climate Literare” a fost realizat după vernisajul expoziției „Immersion”, expoziție care, în noiembrie 2019, a reușit să umple până la refuz incinta Galeriei Pop Art din Montreal.

VM: Când v-am cunoscut mi-ați amintit de Gabriel Popescu, primul gravor al nostru, fiu de preot ca și dumneavoastră.

Vă puteți aminti când și cum a început călătoria dumneavoastră artistică ?

VT: Primul contact a fost cel cu imaginea sacră, cu icoana. E important cu ce se impregnează interioritatea unui copil, care e ca o pânză în așteptarea culorilor. Am copilărit în satul Bozanta Mare de lângă Baia Mare, unde tatăl meu a fost preot. Tata și-a închinat timpul său liber artei plastice. După serviciile liturgice era prezent în atelier unde picta icoane pe sticlă, pe lemn, tablouri și sculpta troițe în stejar. Am fost fascinat de tot ce mă înconjura, eram atent cum lucrează și de-abia așteptam să vin de la școala care era situată în apropierea bisericii, să intru în atelier. Aveam o bibliotecă generoasă și răsfoiam albumele de artă cu o mare curiozitate. Tata avea și o colecție deosebită de vase de ceramică și de icoane pe sticlă. Sticla manuală, ondulată cu bule de aer, pe care îmi făcea plăcere să o simt sub degete, să o mângâi, îmi dădea impresia că Sfinții sunt vii și respiră. O respirație sacră surprinsă între două straturi transparente, care fac trecerea spre o altă lume, a invizibilului. Icoana nu face altceva decât să facă vizibil invizibilul. O trecere de la densitatea bobului de nisip la transparente sacre, fragile de care trebuie să avem grijă pentru a nu le pierde, opaciza. Aici mă refer nu numai la icoană ci și la conceptul de Om ca și Icoana atât de fragilă, care trebuie să oglindească frumusețea divină. Al doilea contact a fost cu universul cuvântului. Biblioteca tatălui meu mi-a dat posibilitatea să descopăr lumi fantastice, de la Ramayana la Decameronul lui Boccaccio sau la literatura chineză și japoneză. Atracția pentru poezie a venit când am publicat în revista „Crisalide” a liceului de filologie „Mihai Eminescu”, al cărui absolvent sunt.

VM: Din ce adâncimi ale ființei umane se naște nevoia de exprimare artistică și ce responsabilități implică?

VT: Această nevoie vine de undeva din adâncul meu și nu o pot explica. Simt doar că trebuie să o

→ Continuare în pag. 36

cine-s eu

Sebastian DRĂGAN

Ș-apoi, cine-s eu să te privesc așa, hămesit, netrebnico, netrebuincioaso, ticăloaso când măncălzești cu alungirea de lumină crudă și udă a irișilor, pe sub gene, ba a păcat, ba a rugă, deci, spune-mi, cine-s eu, te pomenești c-oi fi zeu, locvace ateu sau doar un pârdaľnic, amarnic și zănatec de-i zici derbedeu ?

Pe silueta-ți prelungă, pe umbră, va să-ți curgă ca o taină, zvârlugă, o lungă

și caldă iubire buimacă, așezând, ca o glugă pe creștet și umeri, obsesii și frici de singurătate, sfârtecate de săruturi amare.

Pe urmă, chiar, cine-s eu să te cuprind în gând cu menghina tăcerii, ca o haină prea strâmtă pe pieptul tău, sufocând cu strânsoarea de vânător în haită, sânii tăi grăbiți să mi se fâțâie-n palme cuprinzătoare, sânii tăi transpirați pe la colțuri, gâfâiți și sălbatici, spune dar cine-s eu, să te cânt mereu a-ntrebare mirare ?!

Răspunde-mi cu ochii, c-o răsuflare, c-o primă și ultimă încătușare de rouă în soare.

Poate c-așa nu mai doare.

→ Continuare din pag. 35

manifest, o simt ca pe o responsabilitate ontologică, tainică pe care trebuie să o împlinesc. O trăiesc ca pe o bucurie. Cred că e responsabilitatea talantului care nu trebuie îngropat ci înmulțit pentru aduce o lumină lumii. E interesantă corespondența cuvintelor lume-lumină. Lumea ca un vas conștient își cere întotdeauna propriul conținut care e lumina, chiar dacă în timpul linear istoric uneori nu e foarte evident, datorită cruzimii și opacizării interioare. Revenind la nevoia de lumină și la manifestarea ei în act, evanghelistul Matei spune:

„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.” (Matei 5,16). Fiecare artist aduce o lumină prin Creația sa, transformând pe cel care se împărtășeste din ea într-un act de cuminecare și comunicare euharistic-artistic. Artistul se dăruiește, se jefeste în Creația sa pentru a aduce o primenire, o transformare în interioritatea celui care se deschide asemeni unui receptacul.

VM: Se spune despre diaspora românească din Canada că este dezbinată. Și totuși, la vernisajul expoziției dumneavoastră nu mai era loc în sală. Personal nu am văzut o comunitate românească atât de numeroasă la nicio altă expoziție de pictură din Montreal. Care să fie secretul acestei participări masive, dragostea pentru artă sau afecțiunea puternică pe care comunitatea o poartă preotului Vasile Trif ?

VT: Cred că a fost și o mare curiozitate. În comunitate sunt cunoscut ca preot și iconograf. Am încercat să surprind privitorul cu altceva: acuarelă, pastel, linogravură, colografie.

Expoziția « Immersion » reprezintă un univers diferit, în care am recuperat elemente simbolice bizantine din icoana pe sticlă, pe care le-am transpus și esențializat într-o manieră modernă pe hârtie.

VM: Cel care ia contact cu lucrările dumneavoastră pleacă de la natură, de la exterioritate și ajunge la natura sacră a omului, la propria sa interioritate.

VT: Este o trecere de la peisajul maramureșean, transilvan surprins în acuarele, la o căutare interioară, surprinsă în ciclul colografiilor « La pêche miraculeuse » care reprezintă etapa de creație montrealizează. În adâncul apelor originare te lași prins în năvodul divin și ochiul năvodului luminii devine ochiul tău interior, operând astfel o schimbare la nivelul percepției. Am sintetizat această viziune în câteva versuri:

O, Doamne
plinește-mi gândul
într-un rod
iar ochiul meu
măcar un ochi
din-tinsul Tău Năvod.

Artistul însuși, transfigurat aruncă năvodul creației sale în lume într-un act de pescuire minunată în adâncul fiecăruia. La conceptul expoziției am lucrat împreună cu Mona Ciciovan care aniversează 20 de ani de carieră artistică de excepție. Un artist și un Om extraordinar!

Domnule Vasile Trif vă mulțumesc și vă doresc, dumneavoastră și cititorilor revistei "Climate literare", un an 2020 plin de lumină!

DE CE NICU ALIFANTIS, DE CE „FLOAREA SOARELUI” ?

Daniel IONIȚĂ

O meditație asupra poemului lui Nicu Alifantis și al motivelor includerii lui în colecția „Testament – 400 de ani de poezie românească/400 Years of Romanian Poetry”

Nicu Alifantis – poetul

Opera poetică a Nicu Alifantis mă fascinează și mă intrigă în egală măsură. Am menționat în câteva ocazii publice (lansări de carte), părerea mea, că un la anume moment încă nedefinit cronologic, arta poetică a lui Alifantis va fi apreciată la fel de favorabil precum este apreciată muzica lui. Deși volumele lui

de poezie sunt relativ răspândite comparativ cu ale altor poeți poate mult mai cunoscuți și recenzați, pentru critica literară Alifantis-poetul este aproape invizibil. O scuză foarte validă pentru această lipsă este uriașul con de umbră pe care Alifantis muzicianul - poate cel mai cunoscut și de succes solist, compozitor și om-orchestra din istoria muzicii românești - îl aruncă asupra oricărei alte activități și identități, fie că vorbim de Alifantis-compozitorul de muzică de teatru, sau Alifantis-poetul, în cazul de față.

Fără a avea vreo pretenție de critic literar (sunt doar poet, traducător, și deci probabil un consumator de poezie mai avizat), poezia lui Alifantis prezintă pentru mine un fascinant colaj, o intersecție existențială cu accente romantice. Dar, veți întreba, care poet nu atinge existențialul în opera lui? Sau romanticul? Aproape toți încearcă să o facă. Dar poetul adevărat posedă o anume nuanță unică în registrul vocii lui poetice, care-l separă de legiunile de poeți care pur și simplu mimează. Ceea ce-l deosebește pe Alifantis de „turmă”, este o expresie directă – dar nu directă în mod brutal, ci directă într-o manieră elegantă, nedisimulată, adesea cuplată cu o naivitate studiată, bine echilibrată, care prin ea însăși ne forțează să decidem ce anume este important. Aș putea zice că ne „trișează”, există un element de prestidigitatie la Alifantis, voi reveni la asta. Expresia poetic-estetică mi se pare abilă și profundă, dar fermecătoare în același timp.

De unde talentul poetic al lui Nicu Alifantis? O supoziție facilă ar fi aceea că Alifantis, în rolul lui de muzician-interpret, este un culegător atent de poezie din marii poeți români (de la Arghezi la Bacovia, Nichita Stănescu, Radu Stanca și mulți alții) și chiar din alte spații (Camoës, sau Apollinaire, de exemplu) - aceasta pentru a-și împlini nevoia pentru texte muzicale. Conform acestei teorii, el s-ar fi „contaminat” de la aceștia, devenind, vezi Doamne, și el poet. Sigur, nici unul din noi nu trăim într-un vid unde tot ceea ce producem poate fi absolut original. Toți marii poeți, de la Shakespeare, la Hugo, Eminescu, Rilke, Esenin, Rimbaud, Emily Dickinson, Frost, Yeates, au avut și ei izvoarele lor de inspirație. Dar nu poți fi poet bun fără să ai talent nativ și să produci ceva original. Pentru mine, și pentru mulți alții care au început să-i aprecieze poemele, Nicu Alifantis este un poet adevărat. E o plăcere să-l citești pe Alifantis-poetul, după cum e o plăcere să-l asculți pe Alifantis-solistul.

„Floarea soarelui”

Juxtapunerea acestor două roluri ale artistului mă aduce la poemul „Floarea soarelui”, selectat pentru colecția bilingvă (română-engleză) Testament, a cărei ultima ofertă, „Testament – 400 de ani de poezie românească/400 Years of Romanian Poetry”, acoperă toată paleta istorică și stilistică a poeziei românești de la origini și până astăzi, cum ar fi descris George Călinescu - (de la balade anonime precum „Miorița”, apoi Dosoftei, Văcărescu, etc. și finalizând cu unii poeți născuți chiar după 1990). Nicu Alifantis se găsește reprezentat alături nume contemporane precum Ioan Es Pop, Mircea Cărtărescu, Marta Petreu, Ileana Mălăncioiu, Lucian Vasilescu, Ana Blandiana, Daniel Bănulescu - și alții, considerați reprezentativi pentru ceea ce este valoros în poezia românească de azi.

Revenind pentru o clipă la Alifantis-muzicianul, mă intrigă faptul că el arareori cântă... Alifantis. Nu știu dacă face asta dintr-o alegere strategică, sau din modestie. Nu sunt sigur care este motivul. Dar având privilegiul de cunoaștere mai îndeaproape atât artistul cât și omul, aş paria pe varianta de strategie artistică. Știe el de ce o face..., cred...!!!

Oricare ar fi motivul, ca unul care-i savurează muzica, sunt fericit că a introdus în repertoriul lui, așa ca pe o rara avis, o melodie minunată pe versurile acestui poem al lui.

Primul, și poate cel mai important motiv, pentru alegerea poemului „Floarea soarelui” ca să fie tradus și prezent în „Testament...” este legat de filozofia acestei colecții – pe care colegii mei (Daniel Reynaud, Adriana Paul, Eva Foster, Rochelle Bews) și cu mine am adoptat-o și care trebuie să îndeplinească câteva condiții de bază:

a) poemele să fie semnificative din punct de vedere al materialului poetic

b) să reprezinte „vocea” poetului

c) – la fel de important – să „curgă” bine în traducerea engleză.

Adică ele trebuie să devină poeme de sinestătoare în noua variantă. Cititorul de limbă engleză care nu poate face referință la originalul românesc, să poată trăi aceleași emoții artistice pe care le trăiește cititorul român. Deci poemele trebuie să poată traversa cu bine această punte lungă, îngustă și alunecoasă, dintre două limbi, două culturi. Din toate aceste puncte de vedere, poemul „Floarea soarelui” nu a prezentat nici o dificultate în luarea deciziei de a fi inclus.

Vorbeam la început de nota poeziei lui Alifantis ca fiind directă, fără ocolișuri. Această caracteristică apare chiar din primul vers. O paranteză aici... Toți

mari scriitori (fie ei prozatori sau poeți), au capacitatea de a-și începe operele într-un mod direct, care te acaparează de la început, și nu-ți mai dă drumul până nu termini de citit opera respectivă. Exemple pot fi multe, dar îmi vin în minte Kafka („Intr-o dimineață Gregor Samsa se trezește din vis în patul lui, transformat într-o insectă gigantică” - Metamorfoza), Eminescu („Nu credeam să-nvăț a muri vreodată...” – Odă în metru antic), Jane Austen („Este un fapt bine stabilit că orice bărbat necăsătorit care are o situație materială bună, este în căutarea unei neveste...” – Mândrie și Prejudicat), sau Charles Dickens („Erau cele mai bune vremuri, erau cele mai rele vremuri” – Povestea a două orașe). Ei bine Alifantis, în „Floarea soarelui” face la fel - ne apucă de inimă, ne strânge și nu ne mai dă drumul: „Ne moare dragostea,/ Iubito-n nopți târzii/ Și bate vântul de ne strică urma...”

Dramatismul e mascat mai degrabă de o reflecție meditativă, dar asta nu-l face mai puțin tragic, urgent! Am menționat elementul de prestidigitatie în poezia lui Alifantis. Nonșalanța expresiei disimulează de fapt tragedia situației. Dragostea MOARE! Și asta obligă pe cititor să acorde de la început poemului întreaga energie emoțională! Provoc pe orice iubitor de poezie să declare cu martori că - după ce a apucat să citească acest început sfâșietor de dramatic, de direct și de urgent – s-ar mai putea opri ca să nu îl soabă dintr-o înghițitură până la capăt!

Sigur, ca la orice mare poem, calitatea poetică la „Floarea soarelui” continuă până la final. Voi da mai jos doar câteva exemple, care demonstrează ceea ce este unic – singular - excepțional în acest poem, cel puțin în opinia acestui cititor: „De floarea soarelui/ Sunt lanuri lungi/ Prezente pentru întâlnirea noastră fastuasă” – întărește simțământul de dramă. Știm deja din primul vers că dragostea moare. Lanurile, lungi, impunătoare de floarea soarelui ne adâncesc simțământul de durere. Da, întâlnirea se vrea fastuasă, dar tonul este unul de fast funerar. Trimiterea la natură are un iz de Bacovia sau Vasile Voiculescu, și nu de un Șt.O. Iosif.

Apoi... „Ce de tăcere și/ Ce greu răsare luna/ Și noaptea cade peste mine în fâșii...” ne fac să simțim visceral ivirea iminentei tragedii – care chiar dacă întârzie („ce greu răsare luna!”) nu însemă că este cumva mai puțin implacabilă. Imaginea devine dinamică „și noaptea cade peste mine în fâșii” descriind dezintegrarea dureroasă a dragostei, pe care am trăit-o toți cei care am iubit și am pierdut vreodată o iubire mare. Îmi amintește cumva de Radu Gyr: „Oftând și-a întins truditelile oase/ pe rogojina mea cu libărci./ Luna lumina, dar zăbrelele groase/ lungeau pe zăpada Lui, vârgi.” („Az noapte Iisus” – de

ce nu? Iubirea supremă, dumnezeiască, neapreciată de omenire, și... lăsată să moară pe cruce).

Sper ca toți cei ce se bucură de Alifantis-compozitorul și solistul, să îl citească și pe Alifantis-

FLOAREA SOARELUI

(Nicu Alifantis)

*Ne moare dragostea
Iubito-n nopți târzii
Și bate vântul de ne strică urma...
La margine de câmp
Aștept să vii,
Aștept să-ți văd în zarea moartă umbra...*

*De floarea-soarelui
Sunt lanuri lungi,
Prezente pentru întâlnirea noastră fastuoasă,
Dar drumul este lung
Și vara-i pe sfârșite,
Presimt că ai uitat calea întoarsă...*

*Ce de tăcere și
Ce greu răsare luna
Și noaptea cade peste mine în fâșii
Se șterge timp de timp în așteptare,
Ne moare dragostea
Iubito-n nopți târzii
Și tu nu știi...*

poetul! Sunt convins că nu vor fi dezamăgiți! Iată mai jos reprezentarea integrală, bilingvă, a poemului „Floarea Soarelui”, pentru că în urma orărui comentariu critic, rămâne poemul.

SUN-FLOWER*

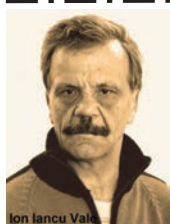
(by Nicu Alifantis – translated by Daniel Ionita)

*Our love is sadly dying
my dear, in tardy nights
The wind wipes out our trace without resistance
And on the meadow's edge
I'll wait for you,
I'll wait to see your shadow in the distance.*

*The meadow's long with rows
Of sun-flowers in bloom,
They're present for our monumental meeting
But then the road is long
And summer's at its end,
I have the feeling your return is fleeting...*

*How deep this silence now,
How slow the moon is raising
The night is slicing down on me from heavenly heights
And time erases time while waiting on,
Our love is dying slow
My dear, in tardy nights
And you don't know...*

* Poemul este redat bilingv în volumul „Testment – 400 de ani de poezie românească/ 400 Years of Romanian Poetry” – Daniel Ioniță, asistat de Daniel Reynaud, Adriana Paul și Eva Foster – Editura Minerva, 2019

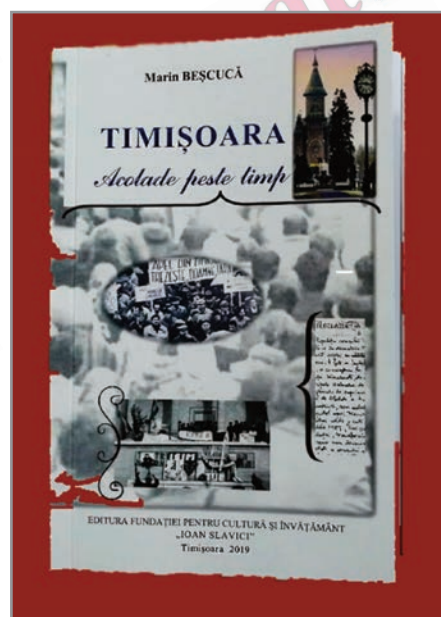
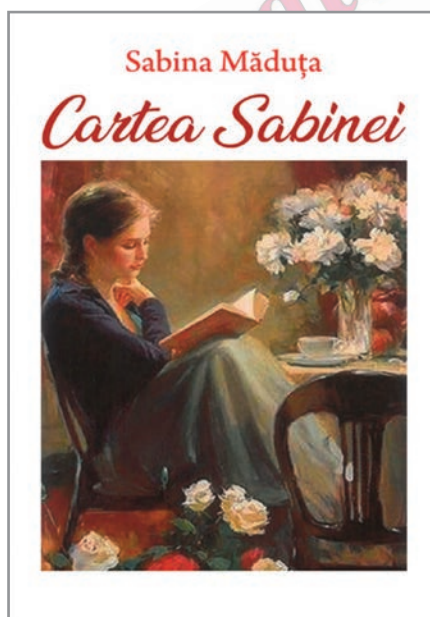
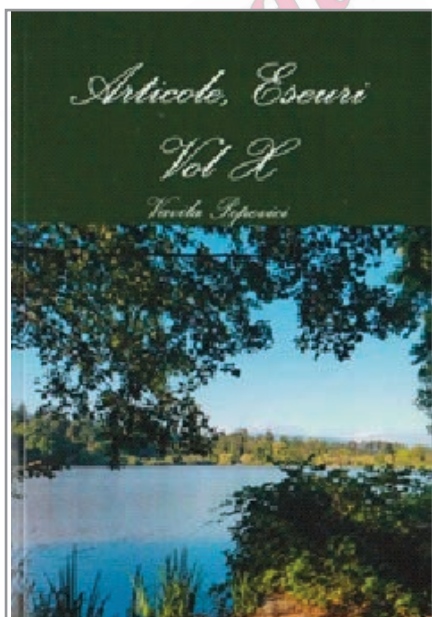

Versul dragostea și moartea

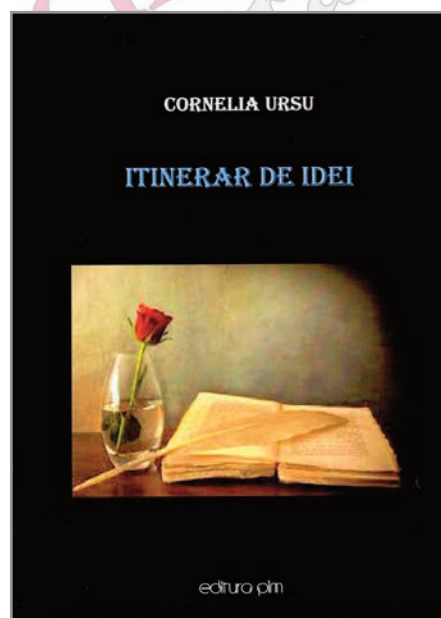
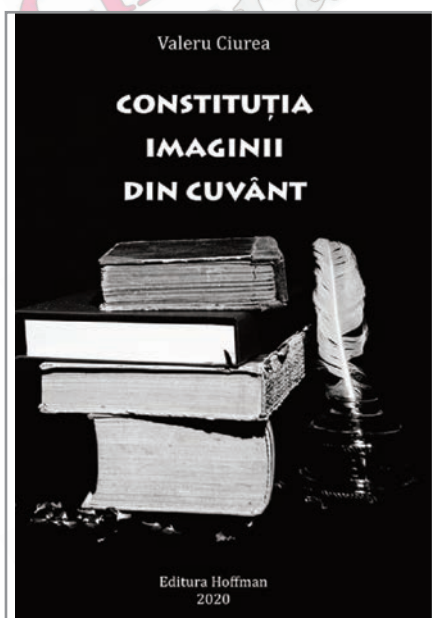
Ion IANCU-VALE

Îmi zicea mama, când iar plecam de acasă/ din Pietroșița, sfântul loc al nașterii mele/ „Ți-ai luat geanta, artistule, și-ai plecat”./ Voia să fie persiflantă și dură,/ ce altceva putea să facă ea, unica, îndumnezeită,/ până la dangătul dintr-o dungă/ și dincolo de el, pentru cei șapte copii/ și singurul bărbat pe care i-a hărăzit pronia./ „De ce mi-ai stricat numărul, Doamne”/ interoga ea hohotind, cerul, când a murit/ fratele-meu Petre împușcat în armată./ „Condoleanțele mele”, i-a spus cineva când,/ ca-ntr-un dezastru cosmic, a pierit tata./ „Ce să fac cu ele maică dacă omul meu ăl bun/ nu mai e”, a zis mama scâncind și frângându-și/ pierită mâinile/ (n-am întrebat-o niciodată dacă știe/ ce-s alea condoleanțe)/ Eu, „artistul” ce făceam: îmi luam geanta/ și plecam din felurite motive (de neastâmpăr,/ de milă, de silă, de teamă, de dor...)/ căci

trebuia să mă mișc, să mă rup, să fug.../ „Am cumpărat, mamă, grăușor, să-ți fac colivă/ și batiste, și lumânări am cumpărat că nu mai știu/ dacă vii întreg, înapoi,/ că ești rău când bei, mândru, nesupus și poet”./ Îmi spunea de fiecare dată când fugeam/ de lângă ea și mă mângâia, și-mi pupa ochii,/ și-mi săra fața cu lacrima ei dulce și însângărată/ și mă întuneca și mă lumina, Doamne./ Pe Constantin l-a întrebat odată șeful de post/ din comună când m-aflam pe „goană”/ „Unde e frate-tău, acela, poetul, că se interesează/ la județ de el”, „Ce mă-ntrebi pe mine dom-le”,/ s-a răstit frate-meu la milițian,/ „Ia-ți merinde-n traista și caută-l”./ Acum nu mai sunt cum eram, dar nu-mi regret/ fronda, donquijotismul, neîmplinirile, risipirile.../ „Ce ți-e scris în frunte ti-e pus”./ Cerbicia mi s-a mai frânt, cu alcoolul am rupt-o/ de mult, poliția nu mă mai aleargă de colo-acolo/ lumea nu mă mai ocolește ca pe un ciumat,/ mama nu își mai mijește ochii în poartă după mine./ Doar poezia mă mai adastă însă, și iubirea/ și ideea morții, mistere tulburătoare, obsedante.../ cu care am mărșăluit întotdeauna,/ aproape, umăr lângă umăr/ suflare lângă suflare.

Cărți din biblioteca revistei Climare literare

Cogito

„A fi iubit îți dă putere, a iubi îți dă curaj - Lao Tzu.”

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;

web site: <http://climate.literare.ro>